

Верховний
Суд

Верховний Суд

Аналіз стану
здійснення правосуддя
адміністративними судами
у 2019 році

Київ

2020

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2019 році

Зміст

1. Здійснення правосуддя місцевими адміністративними судами	4
1.1. Обсяг роботи та навантаження на суддів місцевих адміністративних судів	4
1.2. Загальні показники розгляду справ і матеріалів місцевими адміністративними судами	9
2. Здійснення правосуддя апеляційними адміністративними судами	17
2.1. Обсяг роботи та навантаження на суддів апеляційних адміністративних судів	17
2.2. Загальні показники розгляду справ і матеріалів апеляційними адміністративними судами	19
3. Здійснення правосуддя Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду	24
3.1. Обсяг роботи та навантаження на суддів Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду	24
3.2. Загальні показники розгляду справ і матеріалів Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду як судом першої та апеляційної інстанцій	25
3.3. Загальні показники розгляду справ і матеріалів Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду як судом касаційної інстанції	33
4. Загальні показники розгляду адміністративних справ і матеріалів Великою Палатою Верховного Суду	39
5. Загальні показники розгляду справ і матеріалів, пов'язаних із проведенням чергових виборів Президента України.....	51

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2019 році

6. Загальні показники розгляду справ і матеріалів, пов'язаних із проведенням позачергових виборів народних депутатів України.....	57
7. Висновки	63

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2019 році

1. Здійснення правосуддя місцевими адміністративними судами

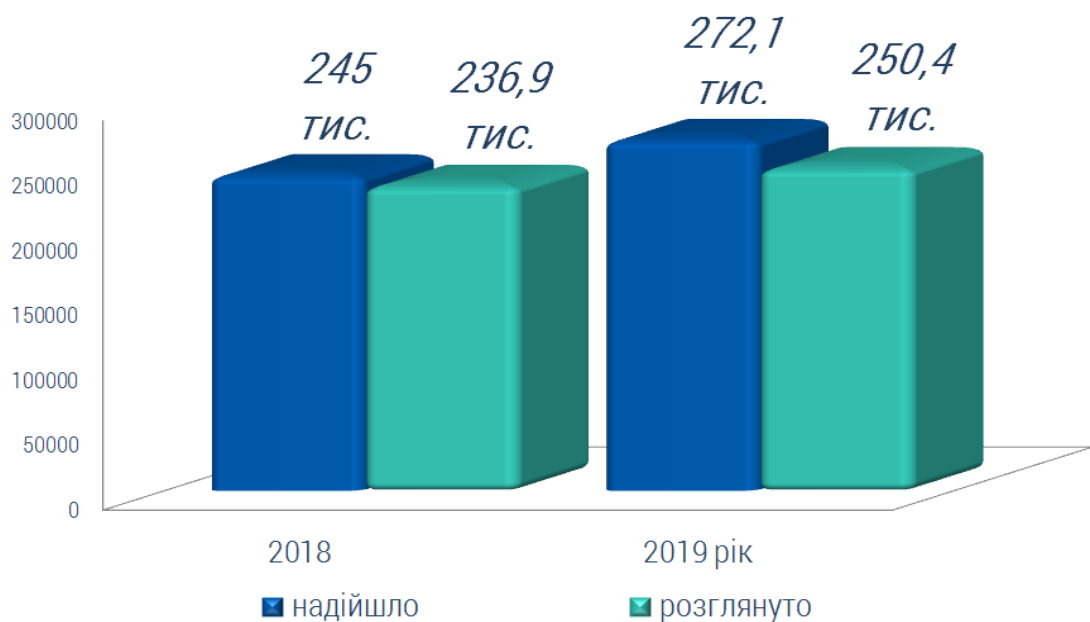
1.1. Обсяг роботи та навантаження на суддів місцевих адміністративних судів

За даними статистичної звітності, упродовж 2019 року до місцевих адміністративних судів надійшло **272 098¹** позовних заяв, заяв про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами, заяв про забезпечення доказів, про забезпечення позову до подання позовної заяви, про відновлення втраченого судового провадження, звернень, клопотань, подань, заяв, у тому числі поданих у порядку виконання судових рішень, судових доручень (далі – матеріали), проти 244 972 справ і матеріалів, що надійшли у 2018 році.

Показники надходження та розгляду справ і матеріалів місцевими адміністративними судами у 2018–2019 роках відображено на *гістограмі 1*.

Гістограма 1

*Показники надходження та розгляду справ і матеріалів
місцевими адміністративними судами
у 2018–2019 роках*

¹ Тут і далі жирним шрифтом виділено показники й тенденції 2019 року.

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2019 році

Показник надходження матеріалів до окружних адміністративних судів збільшився з 190 287 до **214 887** одиниць (**+13 %**).

При цьому у звітному періоді до окружних адміністративних судів надійшло майже **в 4 рази більше** звернень, ніж до місцевих загальних судів як адміністративних.

Середня кількість справ і матеріалів, що надійшли на розгляд у звітному періоді, у розрахунку на одного суддю окружного адміністративного суду становила **452** одиниці проти 450 одиниць у 2018 році.

Серед матеріалів, що надійшли до місцевих адміністративних судів, домінують позовні заяви та адміністративні справи. Їх кількість становить **218 347** одиниць (**80 %**). У 2018 році їх кількість становила 194 028 одиниць (79 %). Із них до окружних адміністративних судів надійшло **172 832 (80 %)** позовні заяви та справи проти 152 831 (80 %).

У досліджуваному періоді обсяг позовних заяв і адміністративних справ, що підлягав розподілу за категоріями адміністративних справ, становив **218 347** одиниць. Це – позовні заяви, подані безпосередньо суб'єктами звернення до судів, та ті, які надійшли до судів після відкриття провадження. Превалювання цього показника в структурі дозволяє виявити основні тенденції надходження позовних заяв і справ у розрізі категорій.

Для аналізу цих даних звернемося до *гістограми 2*.

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2019 році

Гістограма 2

Показники надходження позовних заяв і справ до місцевих адміністративних судів за категоріями у 2019 році

Аналіз показників надходження позовних заяв і адміністративних справ за категоріями показав, що найчисленнішими категоріями справ є справи зі спорів, що виникають у соціальній сфері (**33 %**). Також велика кількість позовних заяв і справ, що надійшли на розгляд судів, стосувалася податкової сфери та громадського порядку, безпеки та оборони України. Питома вага цих справ становила по **17 %**.

У структурі загальної кількості справ і матеріалів, що надійшли до судів (**272 109**), після позовних заяв і адміністративних справ другим за чисельністю видом звернень до місцевих адміністративних судів є заяви, подання, клопотання, подані в порядку виконання судових рішень. У 2019 році подано **42 481 (16 %)** заяву проти 40 474 (17 %) таких заяв у 2018 році. З них до окружних адміністративних судів надійшло **32 860**, або **15 %** таких документів, проти 29 927 (16 %) у 2018 році.

Крім цього, до місцевих адміністративних судів надійшло **1434** заяви про забезпечення доказів, про забезпечення позову до подання позовної заяви та про відновлення втраченого судового провадження проти 1430 одиниць у 2018 році. В окружних адміністративних судах цей показник становить **1304** заяви, минулого року – 1079.

Серед загальної кількості звернень, що надійшли до місцевих адміністративних судів, у 2019 році частина інших матеріалів була невеликою та становила:

1072 заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами проти 462 заяв. З них **964** заяви надійшло до окружних адміністративних судів проти 328 заяв;

188 судових доручень проти 216 доручень у 2018 році. В окружних адміністративних судах цей показник становив **23** одиниці, 2018 року – 51.

З урахуванням нерозглянутих справ і матеріалів на початок звітнього періоду на розгляді місцевих адміністративних судів перебували **329 541** справа та матеріали проти 298 993 одиниць у 2018 році. З них **259 351** справа та матеріали, предметно підсудних окружним адміністративним судам, проти 222 089 одиниць у 2018 році.

Середня кількість справ і матеріалів, що перебували на розгляді у звітний період, у розрахунку на одного суддю окружного адміністративного суду становила **546** одиниць проти 525 одиниць у 2018 році.

Упродовж звітнього періоду місцеві адміністративні суди розглянули **250 414** справ і матеріалів, або **76 %** загальної кількості справ і матеріалів, що перебували на розгляді, проти 236 865 (79 %) справ і матеріалів у 2018 році. З них окружні адміністративні суди розглянули **193 564** справи та матеріали (**75 %**) проти 174 317 (78 %).

Середня кількість розглянутих справ і матеріалів одним суддею окружного адміністративного суду становила **408** одиниць проти 412 одиниць у 2018 році.

У звітному періоді на розгляд однієї справи суддя окружного адміністративного суду в середньому витрачав **74** дні, у 2018 році – 69 днів.

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2019 році

Одним із доцільних і об'єктивних показників, який дає можливість оцінити, наскільки успішно суд працює над розглядом справ, є показник відсотка розгляду справ, методика розрахунку якого затверджена рішенням Ради суддів України від 2 квітня 2015 року № 28 відповідно до Системи оцінювання роботи суду: стандарти, критерії, показники та методи (СОРС).

Оцінювання судів у цій частині здійснюється за такими критеріями:

- 84 % і нижче – тривожний показник;
- 85–95 % – насторожуючий показник;
- 96–102 % – нейтральний показник;
- 103 % і більше – передова практика.

Рекомендованим стандартом цього показника є рівень 96–103 %, тобто від нижчого нейтрального значення до початкових значень передової практики.

У 2019 році показник відсотка розгляду справ окружних адміністративних судів був насторожуючим і становив **90 %**. У 2018 році цей показник був також насторожуючим і відповідав 92 %. Зменшення у звітному періоді цього показника (**-2 %**) порівняно з 2018 роком свідчить про тенденцію до накопичення в окружних адміністративних судах нерозглянутих справ і матеріалів.

Станом на 1 січня 2020 року в місцевих адміністративних судах не розглянуто **79 127 (24 %)** справ і матеріалів, що перебували на розгляді, проти 62 128, або 21 %, у 2018 році.

Станом на 1 січня 2020 року в окружних адміністративних судах залишилися невіршеними **65 787** справ і матеріалів (**25%**) проти 47 772, або 22 %, у 2018 році.

На кінець звітного періоду в місцевих адміністративних судах з **65 672** нерозглянутих справ відкладено розгляд у **5146 (8 %)** справах. У звітному періоді порівняно з 2018 роком (6561, або 13 %) спостерігається **зменшення на 5 %** таких справ. У загальній кількості справ, у яких розгляд відкладено, **968** справ перебуває в провадженні з тривалістю розгляду понад шість місяців, **347** справ – понад один рік та **363** – понад два роки. У 2018 році ці показники становили відповідно 1103, 973 і 369 справ.

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2019 році

Із **56 402** справ, не розглянутих у 2019 році окружними адміністративними судами, відкладено розгляд **2737 (5 %)**. У 2018 році із 39 890 справ відкладено розгляд у 3529 (9 %) справах, що вказує на **зменшення на 4 %** цього показника у звітному періоді. З них **500** справ перебувають у провадженні з тривалістю понад шість місяців, **173** справи – понад один рік і **111** – понад два роки. Привертає увагу те, що у 2018 році в цих судах 638 справ перебували в провадженні понад шість місяців, 237 – понад один рік і 148 – понад два роки.

Відсоток справ і матеріалів, загальний термін проходження яких триває понад один рік, становив **10 %**. У звітному періоді порівняно з 2018 роком (9 %) спостерігається **зменшення на 1 %** таких справ.

Також станом на 1 січня 2020 року не знайшли вирішення:

223 заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами, або **17%** заяв, що перебували на розгляді, проти 236 заяв, або 35 %, у 2018 році;

2757 клопотань, подань, заяв, подань у порядку виконання судових рішень, або **6 %** матеріалів, що перебували на розгляді, проти 2568 (6 %) одиниць у 2018 році;

19 заяв про забезпечення доказів, про забезпечення позову до подання позовної заяви та про відновлення втраченого судового провадження, або **1 %**. У 2018 році не розглянуто 65 таких матеріалів, або 4 %;

12 судових доручень, або **6 %** доручень, що перебували на розгляді, проти 8 одиниць (4 %) у 2018 році.

1.2. Загальні показники розгляду справ і матеріалів місцевими адміністративними судами

Як уже було зазначено, у 2019 році загальна кількість розглянутих місцевими адміністративними судами справ і матеріалів становила **250 414** одиниць проти 236 865 одиниць у 2018 році.

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2019 році

Відносний показник розглянутих справ і матеріалів, у яких вимоги заявників задоволено, у звітному періоді порівняно з 2018 роком змін не зазнав і становив **144 392** справи та матеріали (**58 %**) проти 136 679 (58 %) у 2018 році.

Упродовж звітної періоду окружні адміністративні суди розглянули **193 564** справи та матеріали проти 174 317 одиниць у 2018 році. При збільшенні абсолютного показника розглянутих справ і матеріалів відносний показник справ і матеріалів, у яких вимоги заявників задоволено, порівняно з 2018 роком **зменшився на 2 %** та становив **108 932** справи та матеріали (**56 %**) проти 101 277 (58 %).

Характеризуючи показники розгляду справ і матеріалів місцевими адміністративними судами, варто детально зупинитися на результатах розгляду позовних заяв і справ.

У 2019 році місцеві адміністративні суди розглянули **204 951** позовну заяву та справу. У 2018 році цей показник становив 194 555 одиниць. При цьому окружні адміністративні суди розглянули **158 416** позовних заяв і справ проти 142 675.

За даними статистичної звітності, у 2019 році місцеві адміністративні суди повернули **36 638** позовних заяв, або **18 %** розглянутих позовних заяв і справ, що **на 1 % менше**, ніж у 2018 році (36 222, або 19%). Також суди відмовили у відкритті провадження щодо **4012 (2%)** позовних заяв проти 3523 (2%) заяв, залишено без розгляду **996** заяв проти 331.

Отже, упродовж звітної періоду суди визнали неприйнятними **20 %** матеріалів проти 21% – у 2018 році.

Показники розгляду місцевими адміністративними судами позовних заяв і адміністративних справ за категоріями у 2019 році відображено на **гістограмі 3**.

Показники розгляду місцевими адміністративними судами
позовних заяв і справ за категоріями
у 2019 році

Кількість справ, розглянутих місцевими адміністративними судами у 2019 році, становить **159 134** одиниці проти 149 370 одиниць у 2018 році. З них із задоволенням позову розглянуто **114 801** справу, або **72 %** розглянутих справ. Цей показник у 2018 році становив 102 508 одиниць, або 69 %.

З наведеного видно, що при більшій кількості розглянутих місцевими адміністративними судами справ по суті відносний показник справ, у яких позовні вимоги задоволено, **збільшився на 3 %**.

Результати розгляду місцевими адміністративними судами адміністративних справ за категоріями у 2019 році відображено в **таблиці 1**.

Таблиця 1

Результати розгляду місцевими адміністративними судами
адміністративних справ за категоріями
у 2019 році

Категорія справи	Розглянуто справ по суті	Розглянуто справ по суті із задоволенням позовних вимог	Частина розглянутих справ із задоволенням позовних вимог у загальній кількості розглянутих справ
Розглянуто справ усіх категорій	159 134	114 801	72%
Справи щодо виборчого процесу та референдуму	5 560	4 388	79%
Справи щодо захисту політичних (крім виборчих) та громадянських прав	5 600	3 419	61%
Справи щодо примусового виконання судових рішень і рішень інших органів	5 415	2 788	51%
Справи, що виникають з відносин публічної служби	8 240	5 566	68%
Справи з приводу реалізації державної політики у сфері економіки та публічної фінансової політики	11 561	7 207	62%
Справи з приводу регулювання містобудівної діяльності та землекористування	11 446	7 081	62%
Справи з приводу адміністрування податків, зборів, платежів, а також контролю за дотриманням вимог податкового законодавства	29 067	21 601	74%
Справи зі спорів з приводу реалізації публічної політики у сферах праці, зайнятості населення та соціального захисту громадян та публічної житлової політики	50 985	40 731	80%
Справи щодо забезпечення громадського порядку та безпеки, національної безпеки та оборони України	29 355	20 981	71%
Справи інших категорій	1 905	1 039	47%

З аналізу наведених даних убачається, що у 2019 році найбільша частина справ, у яких позовні вимоги задоволено, припадає на соціальні справи та справи щодо виборчого процесу та референдуму і становить відповідно **80** та **79** %. Частка справ, у яких позовні вимоги задоволено у справах з приводу адміністрування податків, зборів, платежів, а також контролю за дотриманням вимог податкового законодавства та у справах зі спорів з приводу забезпечення громадського порядку та безпеки, національної безпеки та оборони України, склала відповідно **74** та **71** %.

Найменша частка справ, у яких позовні вимоги було задоволено, спостерігалася у справах щодо примусового виконання судових рішень і рішень інших органів та відповідала **51** %.

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2019 році

Із загальної кількості розглянутих окружними адміністративними судами позовних заяв і справ (**158 416**) повернуто **31 414** позовних заяви (20%), що **на 1 % менше**, ніж у 2018 році (29 285, або 21 %), відмовлено у відкритті провадження щодо **3572 (2 %)** заяв проти 2958 (2 %) заяв та 249 заяви залишено без розгляду проти 223 заяв у 2018 році.

Показники розгляду окружними адміністративними судами позовних заяв і справ за категоріями адміністративних справ у 2019 році подано на *гістограмі 4*.

Гістограма 4

Показники розгляду окружними адміністративними судами позовних заяв і справ за категоріями у 2019 році

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2019 році

Як показують дані гістограми 4, у звітному періоді окружні адміністративні суди найбільше розглянули позовних заяв і справ у соціальній сфері. Їх питома вага у загальній кількості розглянутих позовних заяв і справ становила **41 %**. Також велика кількість розглянутих позовних заяв і справ спостерігалася у податковій сфері (**21 %**).

У 2019 році окружні адміністративні суди розглянули **121 782** справи проти 108 611 одиниць у 2018 році. З них із задоволенням позову розглянуто **87 850** справ, або **72 %** розглянутих справ. У 2018 році цей показник становив 74 965 одиниць (69 %).

Показники розгляду окружними адміністративними судами адміністративних справ за категоріями адміністративних справ подано в **таблиці 2**.

Таблиця 2

Показники розгляду окружними адміністративними судами адміністративних справ за категоріями у 2019 році

Категорія справи	Розглянуто справ по суті	Розглянуто справ по суті із задоволенням позовних вимог	Частина розглянутих справ із задоволенням позовних вимог у загальній кількості розглянутих справ
Розглянуто справ усіх категорій	121 782	87 850	72%
Справи щодо захисту політичних (крім виборчих) та громадянських прав	4 970	3 077	62%
Справи щодо примусового виконання судових рішень і рішень інших органів	4 933	2 554	52%
Справи, що виникають з відносин публічної служби	8 170	5 544	68%
Справи з приводу реалізації державної політики у сфері економіки та публічної фінансової політики	10 047	6 287	63%
Справи з приводу регулювання містобудівної діяльності та землекористування	9 793	6 109	62%
Справи з приводу адміністрування податків, зборів, платежів, а також контролю за дотриманням вимог податкового законодавства	28 815	21 425	74%
Справи зі спорів з приводу реалізації публічної політики у сферах праці, зайнятості населення та соціального захисту громадян та публічної житлової політики	49 944	40 338	81%
Справи щодо забезпечення громадського порядку та безпеки, національної безпеки та оборони України	3 509	1 740	50%
Справи інших категорій	1 601	776	48%

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2019 році

Із наведеної інформації вбачається, що у звітному періоді окружні адміністративні суди найбільше задовольняли позовні вимоги у справах соціальної та податкової сфер. Це – відповідно **81** і **74 %** розглянутих справ.

Найменший відсоток справ, у яких позовні вимоги задоволено, спостерігається у справах щодо примусового виконання судових рішень і рішень інших органів (**52 %**) та у справах щодо забезпечення громадського порядку та безпеки, національної безпеки та оборони України (**50 %**).

Упродовж 2019 року під час підготовчого провадження місцеві адміністративні суди розглянули **3299** справ проти 2934 справ у 2018 році, у порядку письмового провадження – **65 918** справ проти 48 937, у порядку спрощеного провадження – **87 769** справ проти 47 749.

З них окружні адміністративні суди під час підготовчого провадження розглянули **2711** справ проти 2543, у порядку письмового провадження – **59 356** справ проти 40 844, у порядку спрощеного провадження – **72 591** справ проти 37 871.

Упродовж звітнього періоду місцеві адміністративні суди розглянули **52 249** справ з фіксуванням судового процесу технічними засобами проти 54 975 справ у 2018 році. З них **40 198** справ розглянули окружні адміністративні суди проти 37 150 справ.

У звітному періоді місцеві адміністративні суди проводили судові засідання в режимі відеоконференції під час розгляду **2985** справ проти 1398 справ у порівнюваному періоді. З них **2223** справи розглянули окружні адміністративні суди проти 988 одиниць у 2018 році.

У звітному періоді **77 %** справ і матеріалів (**193 055**) місцеві адміністративні суди розглянули у строк, що не перевищив трьох місяців. Щодо **19 %** (**48 624**) термін розгляду перевищив три місяці. Відсоток справ, у яких термін розгляду перевищив один рік, становив **3 %** (**6717**) та понад два роки – **1 %** (**1873**). **1044** справи та матеріали суди розглянули в термін понад три роки. Відносні показники справ і матеріалів, розглянутих упродовж трьох місяців, понад три місяці, понад один рік і понад два роки, змін не зазнали порівняно з 2018 роком. Кількість справ і матеріалів, розглянутих цими судами у строк понад три роки, становила 465 одиниць.

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2019 році

У термін, що не перевищив трьох місяців, окружні адміністративні суди розглянули **77 %** справ і матеріалів (**150 229**), у **19 %** (**36 973**) справ і матеріалів провадження тривало понад три місяці, у **3 %** (**4903**) – понад один рік та в **1 %** (**1301**) – понад два роки. Розгляд **895** справ і матеріалів перевищив три роки.

У 2019 році порівняно з 2018 роком (16 %, 28 522) спостерігається **збільшення на 3 %** відносного показника справ і матеріалів, строк розгляду яких перевищив три місяці. Збільшення цього показника відбулося за рахунок зменшення відносної кількості справ, розглянутих упродовж трьох місяців (80 %, 138 762). Відносний показник справ і матеріалів, розгляд яких перевищив один рік і понад два роки, порівняно з 2018 роком змін не зазнав. Кількість справ і матеріалів, розгляд яких тривав понад три роки, становив 377 одиниць.

Аналіз розгляду інших видів справ і матеріалів свідчить про таке.

Місцеві адміністративні суди розглянули **1077** заяв про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами, або **83 %** заяв, що перебували на розгляді, проти 431 (65 %) заяви у 2018 році. З них задоволено **399** заяв, або **37 %** розглянутих заяв, проти 66 заяв (15 %).

Також розглянуто **42 211** клопотань, подань, заяв, поданих у порядку виконання судових рішень, або **94 %** цих документів, що перебували на розгляді, проти 40 034 (94 %). З них задоволено **33 030** заяв (**78 %**) проти 31 353 (78 %) одиниць у 2018 році.

Упродовж 2019 року місцеві адміністративні суди розглянули **1456** заяв про забезпечення доказів, забезпечення позову до подання позовної заяви та заяви про відновлення втраченого судового провадження, або **99 %** цих документів, що перебували на розгляді, з яких задоволено **445 (31 %)** розглянутих заяв. У 2018 році суди розглянули 1500 заяв, або 91 %, з яких задоволено 644, або 43 % розглянутих заяв.

Крім цього, місцеві адміністративні суди в періоді, за який здійснюється аналіз, розглянули **183** судових доручення проти 155 доручень у 2018 році. З них виконано **132** судових доручення, або **72 %** загальної кількості розглянутих доручень. У 2018 році виконано 122 (79 %) цих звернення.

2. Здійснення адміністративного судочинства апеляційними адміністративними судами

2.1. Обсяг роботи та навантаження на суддів апеляційних адміністративних судів

У зв'язку з ліквідацією апеляційних адміністративних судів та утворенням нових апеляційних судів в апеляційних округах відповідно до Указу Президента України від 29 грудня 2017 року № 455/2017 «Про ліквідацію апеляційних адміністративних судів та утворення апеляційних адміністративних судів в апеляційних округах», які фактично розпочали свою процесуальну діяльність наприкінці 2018 року, аналіз статистичних показників у розрізі апеляційних адміністративних судів за 2019 рік здійснено без порівняння з 2018 роком.

У 2019 році до апеляційних адміністративних судів надійшло **100 624²** справи та матеріали проти 95 431 одиниці у 2018 році (**+5%**).

Серед цих справ і матеріалів переважають справи за апеляційними скаргами. У звітному періоді їх кількість становила **99 786** справ проти 95 155 одиниць у 2018 році. Серед інших матеріалів, що надійшли до апеляційних адміністративних судів, – **391** справа та позовні заяви, **379** заяв про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами, **78** заяв у порядку виконання судових рішень та **3** заяви про відновлення втраченого судового провадження.

Середня кількість справ і матеріалів, що надійшли на розгляд у звітному періоді в розрахунку на одного суддю апеляційного адміністративного суду, становила **508** одиниць проти 565 одиниць у 2018 році.

З урахуванням справ і матеріалів, що залишилися нерозглянутими у попередньому періоді, на розгляді апеляційних адміністративних судів перебувало **112 548** справ і матеріалів проти 106 742 справ і матеріалів у 2018 році.

²Довідково: у 2018 році до апеляційних адміністративних судів надійшло 63 позовних заяви, 181 заява про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами, 31 заява у порядку виконання судових рішень та 1 заява про відновлення втраченого судового провадження.

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2019 році

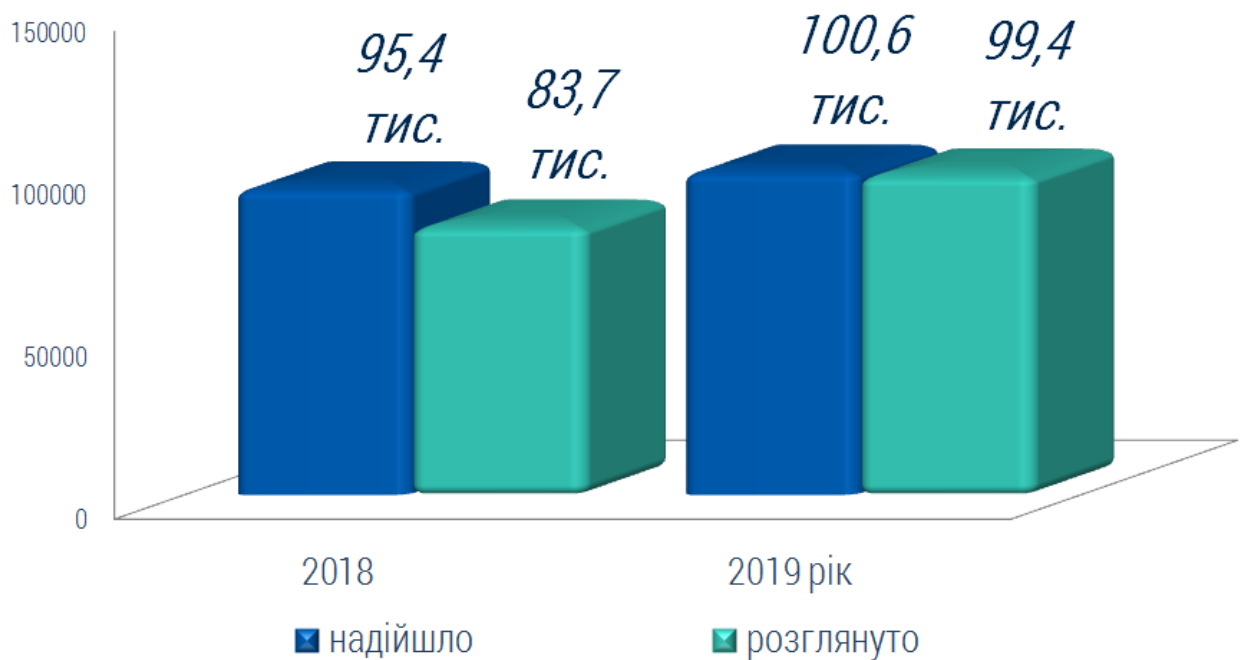
Середня кількість справ і матеріалів, що перебували на розгляді у звітному періоді, у розрахунку на одного суддю апеляційного адміністративного суду становила **568** одиниць проти 632 одиниць у 2018 році.

У звітному періоді апеляційні адміністративні суди розглянули **99 379** справ і матеріалів проти 83 722 справ і матеріалів у 2018 році.

Показники надходження та розгляду справ і матеріалів апеляційними адміністративними судами у 2018–2019 роках відображено на *гістограмі 5*.

Гістограма 5

Показники надходження та розгляду справ і матеріалів
апеляційними адміністративними судами
у 2018–2019 роках

З наведених у гістограмі даних видно незначне збільшення абсолютних показників надходження та розгляду справ і матеріалів апеляційними адміністративними судами. Однак таке збільшення не вплинуло на навантаження суддів у зв'язку зі збільшенням фактичної чисельності суддів.

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2019 році

Із **збільшенням на 17 %** кількості суддів, які здійснювали правосуддя у звітному періоді, порівняно з 2018 роком спостерігається зменшення середнього показника надходження справ і матеріалів з 565 одиниць у 2018 році до **508** одиниць у 2019 році. При цьому середній показник ухвалених судових рішень одним суддею апеляційного адміністративного суду збільшився з 495 одиниць у 2018 році до **502** одиниці у 2019 році.

У звітному періоді на розгляд однієї справи суддя апеляційного адміністративного суду в середньому витрачав **42** дні проти 38 днів у 2018 році.

Оцінюючи ефективність роботи апеляційних судів за допомогою відсотка розгляду справ, потрібно зазначити, що порівняно з 2018 роком цей показник збільшився з 88 % до **99 %** та відповідає рекомендованому Радою суддів України стандарту (95–105 %).

На кінець звітної періоду **13 169** справ і матеріалів, або **12 %** загальної кількості справ і матеріалів, що перебували на розгляді в апеляційних адміністративних судах, не знайшли свого вирішення. У 2018 році цей показник становив 23 020, або 22 %.

2.2. Загальні показники розгляду справ і матеріалів апеляційними адміністративними судами

Як уже було зазначено, у 2019 році апеляційні адміністративні суди розглянули **99 379** справ і матеріалів, або **88 %** справ і матеріалів, що перебували на розгляді. У **16 804** справах і матеріалах, або **17 %** розглянутих справ і матеріалів, вимоги заявників задоволено, що **на 2 % менше** порівняно з 2018 роком (15 495 справ і матеріалів, або 19%).

Серед цих справ і матеріалів переважають справи за апеляційними скаргами. У звітному періоді апеляційні адміністративні суди розглянули **98 605** справ і матеріалів за апеляційними скаргами, що **на 18 % більше** порівняно з 2018 роком (83 464). Із них повернули **37 730** апеляційних скарг, або **38 %** розглянутих апеляційних скарг і справ, проти 30 023 (36 %) одиниць у 2018 році, відмовили у відкритті провадження щодо **7035 (7 %)** проти 4803 (6 %) одиниць у 2018 році та **131** апеляційну скаргу залишено без розгляду.

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2019 році

Отже, упродовж звітного періоду суди визнали неприйнятними **46 %** апеляційних скарг проти 42 % – у 2018 році.

Упродовж звітного періоду апеляційними адміністративними судами розглянуто **53 709** справ, що **на 10 % більше** порівняно з 2018 роком (48 638 справи) З них у **16 578** справах, або **31 %** розглянутих справ, рішення судів першої інстанції змінено чи скасовано. В аналогічному звітному періоді такий показник становив 15 487 (32 %).

У **36 690 (68 %)** справах рішення судів першої інстанції залишено без змін проти 31 337 (64 %) справ у 2018 році. У **441** справі ухвалено інші рішення проти 1499 у 2018 році.

Аналіз даних за видами оскаржуваного рішення показує, що апеляційні адміністративні суди переглянули **45 791** рішення (постанови) місцевих адміністративних судів, або **86 %** загальної кількості переглянутих судових рішень, проти 39 917 (85%) та **7 609** ухвал (**14 %**) проти 6913 (15 %) одиниць у 2018 році.

За результатами апеляційного перегляду рішень (постанов):

32 288 рішень (постанов), або **71 %** загальної кількості переглянутих рішень (постанов), залишено без змін. Порівняно з 2018 роком цей показник **збільшився на 2 %** (27 513 рішень (постанов), або 69 %);

13 378 рішень (постанов), або **29 %** змінено чи скасовано. У 2018 році цей показник становив 12 403 рішення (постанови), або 31 %.

Таке зменшення частки змінених чи скасованих рішень (постанов) відбулося за рахунок збільшення кількості рішень (постанов), залишених без змін.

За наслідками скасування рішень (постанов) в апеляційному порядку (**12 269** постанов) **11 201** одиниця, або **91 %** загальної кількості таких рішень (постанов), скасовано з ухваленням нового рішення, проти 10 392 (92 %) у 2018 році. Також скасовано **209** рішень (постанов) (**2 %**) із залишенням позовної заяви без розгляду та **836 (7 %)** – із закриттям провадження у справі. Порівняно з 2018 роком **на 1 % зменшилася** частина скасованих рішень (постанов) з ухваленням нового рішення та **збільшення на 1 %** частки скасованих рішень (постанов) із закриттям провадження у справі (730, або 6 %). Відносний показник скасованих

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2019 році

рішень (постанов) із залишенням позовної заяви без розгляду залишився на рівні минулого року (204, або 2 %).

Показники перегляду апеляційними адміністративними судами рішень (постанов) за категоріями адміністративних справ у 2018 році подано в *таблиці 3*.

Таблиця 3

Показники перегляду апеляційними адміністративними судами рішень (постанов) за категоріями адміністративних справ у 2018 році

Категорія справи	Переглянуто рішень (постанов) за апеляційними скаргами	Переглянуто рішень (постанов) за апеляційними скаргами із скасуванням, зміною судового рішення	Частина переглянутих (рішень) постанов за апеляційними скаргами із скасуванням, зміною судового рішення (постанови) у загальній кількості переглянутих
Переглянуто рішень (постанов) усіх категорій	45 791	13 378	29%
Справи щодо захисту політичних (крім виборчих) та громадянських прав	1 872	542	29%
Справи щодо примусового виконання судових рішень і рішень інших органів	1 530	544	36%
Справи, що виникають з відносин публічної служби	3 930	1 043	27%
Справи з приводу реалізації державної політики у сфері економіки та публічної фінансової політики	5 886	1 707	29%
Справи з приводу регулюванню містобудівної діяльності та землекористування	4 111	1 416	34%
Справи з приводу адміністрування податків, зборів, платежів, а також контролю за дотриманням вимог податкового законодавства	10 815	2 383	22%
Справи зі спорів з приводу реалізації публічної політики у сферах праці, зайнятості населення та соціального захисту громадян та публічної житлової політики	11 415	3 527	31%
Справи щодо забезпечення громадського порядку та безпеки, національної безпеки та оборони України	5 274	1 888	36%
Справи інших категорій	958	328	34%

Найбільша кількість переглянутих рішень (постанов) у звітному періоді спостерігається у соціальних справах і становить **11 415 (25 %)** одиниць, з яких **кожне третє** рішення (постанову) змінено чи скасовано (**3527**).

У податкових справах переглянуто **10 815 (24 %)** рішень (постанов), з яких **кожне п'яте** рішення (постанову) змінено чи скасовано (**2383**).

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2019 році

Упродовж звітнього періоду апеляційні адміністративні суди також переглянули:

5886 рішень (постанов) з приводу реалізації державної політики у сфері економіки та публічної фінансової політики, з яких змінено чи скасовано **1707** одиниць;

5274 рішення (постанови) з приводу забезпечення громадського порядку та безпеки, національної безпеки та оборони України, з яких змінено чи скасовано **1 888** одиниць;

4117 рішень (постанов) з приводу регулювання містобудівної діяльності та землекористування, з яких змінено чи скасовано **1416** таких рішень;

3 930 рішень (постанов) зі спорів, що виникають з відносин публічної служби, з яких змінено чи скасовано **1043** одиниці;

1530 рішень (постанов) з приводу примусового виконання судових рішень і рішень інших органів, з яких змінено чи скасовано **544** одиниці;

Аналіз показників перегляду рішень (постанов) свідчить, що у звітному періоді в податкових справах скасовано **кожне п'яте** рішення (постанову) та у справах зі спорів, що виникають з відносин публічної служби, – **кожне четверте**. У всіх інших справах змінено чи скасовано **кожне третє** рішення (постанову).

За результатами перегляду ухвал місцевих адміністративних судів:

4402 ухвали, або **58 %** загальної кількості переглянутих ухвал, залишено без змін проти 3824 (55 %) одиниць у 2018 році;

3 200 ухвал, або **42 %** загальної кількості переглянутих ухвал, змінено чи скасовано проти 3 084 (45 %) одиниць у 2018 році.

Статистичні дані свідчать, що у звітному періоді порівняно з 2018 роком показник змінених чи скасованих ухвал **зменшився на 3 %**.

Упродовж 2019 року апеляційні адміністративні суди розглянули **23 289** справ із фіксуванням судового процесу технічними засобами проти 29 406 справ у 2018 році, **19 825** – у порядку письмового провадження проти 14 979 одиниць та **2385** одиниць у режимі відеоконференції проти 1644 справ у 2018 році.

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2019 році

У звітному періоді **91 %** справ і матеріалів (**90 680**) апеляційні адміністративні суди розглянули в термін, який не перевищив трьох місяців, *що на 1% менше* відносного показника 2018 року (92%, або 76 946). У **9 %** справ і матеріалів (**9049**) строк розгляду перевищив три місяці, порівняно з 2018 роком відносний показник *збільшився на 1 %* (6385, або 8 %).

Також упродовж 2019 року на розгляді апеляційних адміністративних судів перебувало **394** позовних заяви та справи, переважну більшість яких становлять позовні заяви та справи щодо виборчого процесу. Розгляд таких позовних заяв і справ наведено в розділі 5.

У досліджуваному періоді у зв'язку з нововиявленими або виключними обставинами на розгляді апеляційних адміністративних судів перебувало **416** заяв проти 222 заяв у 2018 році. Розглянуто **343** заяви, або **82 %** заяв, що перебували на розгляді, проти 157 заяв, або 71 %, у 2018 році.

На кінець звітної періоду не розглянуто **73** заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами, або **18 %** заяв, що перебували на розгляді, проти 65 заяв, або 29 %, у 2018 році.

У 2019 році на розгляді апеляційних адміністративних судів перебувало **92** заяви в порядку виконання судових рішень. З них розглянуто **77** заяв, з яких **15** заяв задоволено. В аналогічному періоді 2018 року на розгляді апеляційних адміністративних судів перебувала 31 заява в порядку виконання судових рішень. З них розглянуто 14 заяв, з яких задоволено 5 заяв.

Станом на 1 січня 2020 року не розглянуто **15** заяв.

3. Здійснення адміністративного судочинства
Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду

*3.1. Обсяг роботи та навантаження на суддів
Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду*

У 2019 році до Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду надійшло **37 959** справ і матеріалів. У 2018 році цей показник становив 71 101 одиницю, у зв'язку з великою кількістю таких справ і матеріалів, переданих з Вищого адміністративного суду України та Верховного Суду України, тому не підлягає порівнянню.

Тобто у 2019 році до одного судді Верховного Суду в Касаційному адміністративному суді в середньому надійшло **775** справ і матеріалів.

Серед справ і матеріалів, що надійшли до Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду, домінують касаційні скарги. Їх кількість становила **36 813** одиниць. Серед інших матеріалів, що надійшли до Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду, **631** позовна заява та справа, **25** подань у типових справах, **270** справ за апеляційними скаргами, **91** подання про визначення підсудності, **105** заяв про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами та **24** заяви про перегляд судового рішення за виключними обставинами.

З урахуванням справ і матеріалів, не розглянутих на початок звітнього періоду, на розгляді в Касаційному адміністративному суді у складі Верховного Суду перебувало **73 790** справ і матеріалів.

Середня кількість справ і матеріалів, що перебували на розгляді у звітний період, у розрахунку на одного суддю Верховного Суду в Касаційному адміністративному суді становила **1506** одиниць.

Упродовж досліджуваного періоду судді Верховного Суду в Касаційному адміністративному суді ухвалили **45 570** судових рішень, якими завершено розгляд справ і матеріалів.

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2019 році

Середній показник ухвалених судових рішень одним суддею Верховного Суду в Касаційному адміністративному суді становив **930** одиниць.

У 2019 році відсоток розгляду справ і матеріалів Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду (співвідношення розглянутих і зареєстрованих справ) становить **120 %** проти 53 % у 2018 році (цей показник за 2018 рік був низький у зв'язку з передачею справ з ВАСУ та ВСУ). Такий відсоток свідчить про розгляд великого обсягу справ і матеріалів, переданих із Вищого адміністративного суду України та Верховного Суду України.

На кінець звітного періоду не розглянуто **26 968** справ і матеріалів, або **37 %** загальної кількості справ і матеріалів, що перебували на розгляді. У 2018 році цей показник становив 37 124 справи та матеріали, або 49 %.

3.2. Загальні показники розгляду справ і матеріалів Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду як судом першої та апеляційної інстанцій

Упродовж 2019 року до Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду як до суду першої інстанції надійшла **631** позовна заява та справи проти 998 таких документів у 2018 році. З них **55** позовних заяв стосувалися виборчого процесу, **529** – оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів та **47** позовних заяв інших категорій.

Аналіз кількісних показників розгляду виборчих справ наведено в розділі 5 цього аналітичного огляду, а справ, передбачених статтею 266 Кодексу адміністративного судочинства України «Особливості провадження у справах щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів», – далі.

З урахуванням кількості нерозглянутих позовних заяв і справ на початок звітного періоду в Касаційному адміністративному суді у складі Верховного Суду перебувало **816** позовних заяв і справ зі спорів щодо оскарження актів, дій чи

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2019 році

бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів проти 977 одиниць у 2018 році.

У звітному періоді Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду розглянув **528** позовних заяв і справ цієї категорії, або **65 %** загальної кількості позовних заяв і справ, що перебували на розгляді, проти 648 позовних заяв і справ, або 66 %, у 2018 році. З них **123** позовних заяви, або **23 %** розглянутих позовних заяв і справ, повернуто, щодо **96 (18 %)** – відмовлено у відкритті провадження у справі, **1** – залишено без розгляду, **14** – передано за підсудністю та **294 (56 %)** адміністративних справи розглянуто. У **31** справі закрито провадження та щодо **15** справ ухвалено рішення про залишення позову без розгляду. По суті розглянуто **248** справ. Позовні вимоги задоволено у **60** справах, або **24 %** справ, розглянутих по суті.

У звітному періоді порівняно з 2018 роком **збільшився** показник повернутих позовних заяв, з 18 до **23 %** та відсоток розглянутих справ, у яких позов задоволено, з 21 до **24 %**. Відносний показник позовних заяв, щодо яких відмовлено у відкритті провадження, порівняно з 2018 роком **зменшився на 6 %**.

На кінець звітнього періоду не розглянуто **285** позовних заяв і справ цієї категорії, або **35 %** загальної кількості позовних заяв і справ, що перебували на розгляді, проти 325 позовних заяв і справ, або 33 %, у 2018 році.

Загальні показники надходження та розгляду позовних заяв і справ щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду у 2019 році відображено у **гістограмі 6**.

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2019 році

Гістограма 6

Показники надходження та розгляду позовних заяв і справ щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду як судом першої інстанції у 2019 році

Надходження та результати розгляду цих справ за суб'єктом складом відповідачів характеризується такими показниками.

У звітному періоді надійшло **54** позовних заяви та справи щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради.

З урахуванням нерозглянутих позовних заяв і справ на початок звітнього періоду на розгляді перебувало **78** позовних заяв і справ (126 – у 2018 році).

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2019 році

Упродовж звітнього періоду розглянуто **64** позовних заяви та справи, або **82 %** загальної кількості позовних заяв і справ, що перебували на розгляді. У 2018 році цей показник становив 68 одиниць, або 54 %, з яких **23** позовних заяви, або **36 %** розглянутих позовних заяв і справ, повернуто, щодо **23** позовних заяв (**36 %**) відмовлено у відкритті провадження у справі, розглянуто **18** справ (**28 %**). З них по суті розглянуто **13** справ. Позовні вимоги задоволено в **9** справах та в **5** справах закрито провадження.

У звітньому періоді порівняно з 2018 роком показник повернутих позовних заяв у справах зі спорів щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України **збільшився** із 16 до **36 %**. Відносний показник позовних заяв, щодо яких відмовлено у відкритті провадження, порівняно з 2018 роком **зменшився на 2 %**.

На кінець звітнього періоду не розглянуто **13** позовних заяв і справ, що перебували на розгляді (**17 %**), що на 27 % менше, ніж у 2018 році (55, або 44 %).

На акти, дії чи бездіяльність Президента України в 2019 році надійшло **124** позовних заяви та справи.

З урахуванням нерозглянутих позовних заяв і справ на початок звітнього періоду на розгляді перебувало **194** позовних заяви та справи проти 180 таких документів у 2018 році.

Упродовж звітнього періоду розглянуто **117** позовних заяв і справ, або **60 %** загальної кількості справ і матеріалів, що перебували на розгляді, проти 111 (62 %) одиниць у 2018 році. З них **49** позовних заяв, або **42 %** розглянутих позовних заяв і справ, повернуто, щодо **29** позовних заяв (**25 %**) відмовлено у відкритті провадження у справі, **3** – передано за підсудністю, **1** – залишено без розгляду та розглянуто **35** справ (**30 %**). Із загальної кількості розглянутих справ вирішено по суті **23** справи, з яких позовні вимоги задоволено в **3** справах, у **9** справах закрито провадження та в **3** справах ухвалено рішення про залишення позову без розгляду.

У звітньому періоді порівняно з 2018 роком відносний показник повернутих позовних заяв **зменшився** із 47 до **42 %**. Відсоток позовних заяв, щодо яких відмовлено у відкритті провадження **збільшився**, з 15 до **25 %**.

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2019 році

На кінець звітнього періоду не розглянуто **77** позовних заяв і справ (**40 %**) проти 69 (38 %) позовних заяв і справ у 2018 році.

Щодо актів, дій або бездіяльності Вищої ради правосуддя, то у звітньому періоді надійшло **149** позовних заяв і справ. З них **51** позовна заява та справи (**34 %**) про звільнення судді з посади, **21** (**14 %**) – про притягнення до дисциплінарної відповідальності судді, **16** (**11 %**) – про притягнення до дисциплінарної відповідальності прокурора, **7** (**5 %**) – про відмову у внесенні Президентом України подання про призначення судді на посаду, **5** (**3 %**) – щодо переведення судді та **2** – про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності.

З урахуванням нерозглянутих позовних заяв і справ на початок звітнього періоду на розгляді перебувало **215** позовних заяв і справ проти 255 одиниць у 2018 році.

Упродовж цього періоду розглянуто **154** позовних заяви та справи, або **72 %** загальної кількості позовних заяв і справ, що перебували на розгляді. У 2018 році цей показник становив 196 одиниць (77 %). З них **21** позовна заява, або **14 %** розглянутих позовних заяв і справ, повернуто, щодо **20** позовних заяв (**13 %**) відмовлено у відкритті провадження, **8** – передано за підсудністю до інших судів та розглянуто **102** справи (**66 %**). По суті вирішено **96** справ, з яких позов задоволено у **25** справах. У **5** справах закрито провадження та в **1** справі ухвалено рішення про залишення позову без розгляду.

У 2019 році порівняно з 2018 роком відносний показник повернутих позовних заяв у справах зі спорів щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Вищої ради правосуддя **збільшився** з 10 до **14 %**. Відносний показник позовних заяв, щодо яких відмовлено у відкритті провадження, порівняно з 2018 роком **зменшився на 14%**.

Станом на 1 січня 2020 року не розглянуто **60** позовних заяв і справ, або **28 %** позовних заяв і справ, що перебували на розгляді, проти 58 (23 %) документів у 2018 році.

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2019 році

У 2019 році на акти, дії чи бездіяльність Вищої кваліфікаційної комісії суддів України подано **154** позовних заяви та справи. З них **95** позовних заяв і справ (**62 %**) – щодо оскарження рішень, ухвалених за результатами проведення кваліфікаційного оцінювання та **17 (11 %)** – щодо порушення процедури проведення кваліфікаційного іспиту щодо кандидата на посаду судді.

З урахуванням нерозглянутих позовних заяв і справ на початок звітного періоду на розгляді перебувало **263** позовних заяви та справи проти 244 таких документів у 2018 році.

Упродовж звітного періоду розглянуто **148** позовних заяв і справ, або **56 %** загальної кількості позовних заяв і справ, що перебували на розгляді, проти 132 (54 %) одиниць у 2018 році. **26** позовних заяв, або **18 %** розглянутих позовних заяв і справ, повернуто, щодо **12** позовних заяв (**8 %**) відмовлено у відкритті провадження у справі, розглянуто **109** справ (**74 %**). У **10** справах провадження закрито та щодо **8** справ ухвалено рішення про залишення позову без розгляду. Із загальної кількості розглянутих справ по суті вирішено **91** справу. Позов задоволено у **17** справах.

У звітному періоді порівняно з 2018 роком кількість справ, у яких позовні вимоги задоволено, **збільшилася на 9 %** – з 10 до **19 %**. Відносні показники повернутих позовних заяв та заяв щодо яких відмовлено у відкритті провадження, змін майже не зазнали.

На кінець звітного періоду не розглянуто **114** позовних заяв і справ, або **43 %** позовних заяв і справ, що перебували на розгляді, проти 112 (46 %) позовних заяв і справ у 2018 році.

У 2019 році на акти, дії чи бездіяльність Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів надійшло **48** позовних заяв і справ.

З урахуванням нерозглянутих позовних заяв і справ на початок звітного періоду на розгляді перебувало **66** позовних заяв і справ проти 172 одиниць у 2018 році.

Упродовж звітного періоду розглянуто **45** позовних заяв і справ, або **68 %** загальної кількості позовних заяв і справ, що перебували на розгляді. У 2018 році цей показник становив 141 одиницю. З них **4** позовних заяви, або **9 %**

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2019 році

розглянутих позовних заяв і справ, повернуто, щодо **12** позовних заяв (**27 %**) відмовлено у відкритті провадження, **1** – передано за підсудністю та розглянуто **28** справ (**62 %**). У **2** справах провадження закрито та щодо **1** справи ухвалено рішення про залишення позову без розгляду. Із загальної кількості розглянутих справ по суті вирішено **25** справ. Позов задоволено у **6** справах.

У 2019 році порівняно з аналогічним періодом 2018 року відносний показник позовних заяв у справах зі спорів щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів, щодо яких відмовлено у відкритті провадження, **зменшився** з 34 до **27 %**.

Станом на 1 січня 2020 року не розглянуто **21** позовну заяву та справи, або **32 %** позовних заяв і справ, що перебували на розгляді, що **на 14 % більше** порівняно з 2018 роком (31, або 18 %).

У 2019 році на розгляд надійшло **47** позовних заяв інших категорій.

З урахуванням нерозглянутих позовних заяв і справ на початок звітного періоду на розгляді перебувало **52** позовних заяви проти 41 одиниці у 2018 році.

Упродовж звітного періоду розглянуто всі позовні заяви, що перебували на розгляді (**52**), проти 38 (93 %) заяв у 2018 році. З них **16** позовних заяв (**31 %**), повернуто позивачам, **33** заяви (**63 %**) передано за підсудністю, щодо **2** – відмовлено у відкритті провадження та **1** заяву залишено без розгляду.

У досліджуваному періоді до Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду із судів першої інстанції надійшло **25** подань у типових справах проти 58 одиниць у 2018 році, з яких:

11 подань зі спорів з приводу реалізації публічної політики у сферах праці, зайнятості населення та соціального захисту громадян та публічної житлової політики;

8 – зі спорів з відносин публічної служби;

4 – з приводу адміністрування податків, зборів, платежів, а також контролю за дотриманням вимог податкового законодавства;

1 – з приводу регулювання містобудівної діяльності та землекористування;

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2019 році

1 – щодо захисту політичних (крім виборчих) та громадянських прав.

З урахуванням кількості нерозглянутих подань на початок звітного періоду в Касаційному адміністративному суді у складі Верховного Суду перебувало **28** таких подань. У 2018 році цей показник становив 60 одиниць.

У звітному періоді розглянуто **23** подання у типових справах, або **82 %** загальної кількості подань, що перебували на розгляді, проти 57 (95 %) подань у 2018 році. З них щодо **13** подань у відкритті провадження у зразковій справі відмовлено. На підставі **9** подань справи вирішено по суті, з яких вимоги задоволено у **7** справах. В **1** справі провадження закрито. Із загальної кількості розглянутих у 2018 році подань (57) 3 подання повернуто, щодо 46 – відмовлено у відкритті провадження, на підставі 8 – справи розглянуто по суті, з яких вимоги задоволено у 3 справах.

На кінець звітного періоду не розглянуто **5** подань проти 3 одиниць у 2018 році.

У 2019 році на розгляд Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду надійшло **270** справ за апеляційними скаргами. З них **103** справи за апеляційними скаргами у справах, пов'язаних із проведенням чергових виборів Президента України, **155** – у справах, пов'язаних із проведенням позачергових виборів народних депутатів України, **10** – у справах щодо примусового відчуження земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщені, з мотивів суспільної необхідності та **2** апеляційних скарги в справах інших категорій.

Аналіз кількісних показників розгляду виборчих справ наведено в розділі 5 цього аналітичного огляду.

З урахуванням нерозглянутих справ на розгляді Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду загалом перебувало **12** справ зі спорів щодо примусового відчуження земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщені, з мотивів суспільної необхідності.

Упродовж звітного періоду розглянуто **7** справ. З них у **3** справах судові рішення залишено без змін та у **4** справах судові рішення скасовано. За наслідками скасування судових рішень у **2** справах ухвалено нові судові рішення про відмову в задоволенні позову та **2** справи направлено для продовження розгляду до суду

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2019 році

першої інстанції. У 2018 році Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду розглянув 6 справ цієї категорії, з яких у 4 справах судові рішення залишено без змін, в 1 – судові рішення скасовано з ухваленням нового рішення та в 1 справі закрито апеляційне провадження.

Станом на 1 січня 2020 року не розглянуто **3** справи за апеляційними скаргами щодо примусового відчуження земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщені, з мотивів суспільної необхідності.

У звітному періоді на розгляді суддів Верховного Суду в Касаційному адміністративному суді перебувало **15** заяв про перегляд судових рішень Вищого адміністративного суду України, ухвалених ним як судом першої інстанції, з яких станом на 1 січня 2020 року не розглянуто **6** заяв.

3.3. Загальні показники розгляду справ і матеріалів Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду як судом касаційної інстанції

Як уже було зазначено, упродовж 2019 року до Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду як суду касаційної інстанції надійшло **36 813** касаційних скарг.

З урахуванням нерозглянутих касаційних скарг і справ на початок 2019 року на розгляді перебувала **72 321** касаційна скарга та справа проти 75 141 документа у 2018 році.

У періоді, що аналізується, суд розглянув **44 448** касаційних скарги та справи проти 36 466 одиниць у 2018 році.

Показники надходження та розгляду Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду касаційних скарг і справ за категоріями у 2019 році відображено на *гістограмі 7*.

Показники надходження та розгляду
Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду
касаційних скарг і справ за категоріями
у 2019 році

З наведених показників видно, що серед касаційних скарг і справ, які надійшли та розглянуті Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду у звітному періоді, домінують справи зі спорів, що виникають у податковій сфері. Питома вага касаційних скарг цієї категорії у загальній кількості касаційних скарг, які надійшли на розгляд, становила **38 %**. Частка касаційних скарг у соціальних справах становила **18 %**, з приводу реалізації державної політики у сфері економіки та публічної фінансової політики відповідно **12 %**.

Частина касаційних скарг зі спорів, що виникають з відносин публічної служби, та з приводу регулювання містобудівної діяльності та землекористування становили по **9 %**.

Питома вага касаційних скарг у справах інших категорій коливалася в межах до **4 %**.

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2019 році

Крім цього, з наведених у гістограммі даних видно, що показник розглянутих справ і матеріалів перевищує показник надходження касаційних скарг у звітному періоді у всіх категоріях, що свідчить про швидкий розгляд касаційних скарг і справ, переданих на розгляд з Вищого адміністративного суду України.

Станом на 1 січня 2020 року **26 650** касаційних скарг і справ, або **37 %** загальної кількості справ і матеріалів, що перебували на розгляді, не розглянуто. Станом на 1 січня 2019 року цей показник становив 36 755, або 49 %.

За результатами розгляду повернуто **6880** касаційних скарг, або **15 %** загальної кількості розглянутих скарг і справ, що **на 12 менше**, ніж у 2018 році (9888, 27 %), та щодо **19 049** касаційних скарг (**43 %**) відмовлено у відкритті провадження, що **на 16 % більше** порівняно з 2018 роком (9999, 27 %).

Отже, упродовж 2019 року на стадії вирішення питання про відкриття касаційного провадження у справі розглянуто **25 929** касаційних скарг, або **58 %** загальної кількості ухвалених у касаційному порядку судових рішень, проти 19 889 касаційних скарг (55 %) 2018 року.

Загальна кількість справ, розглянутих у касаційному порядку, становить **18 519** одиниць, або **42 %** загальної кількості розглянутих у касаційному порядку касаційних скарг і справ, з яких у **18 294** справах здійснено перегляд судових рішень у касаційному порядку.

Особливістю періоду, що аналізується, було введення в дію з 1 січня 2019 року Загального класифікатора спеціалізацій суддів та категорій справ, тому порівняння показників у розрізі категорій справ з аналогічними показниками 2018 року не проводилося.

Співвідношення показників перегляду судових рішень за категоріями адміністративних справ у 2019 році подано в **таблиці 4**.

Таблиця 4

*Співвідношення показників перегляду судових рішень
Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду
за категоріями адміністративних справ
у 2019 році*

Категорія справи	Переглянуто рішень за касаційними скаргами	Переглянуто рішень за касаційними скаргами із скасуванням, зміною судового рішення	Частина переглянутих рішень за касаційними скаргами із скасуванням, зміною судового рішення у загальній кількості переглянутих
Переглянуто рішень усіх категорій	18 294	7 512	41%
Справи щодо захисту політичних (крім виборчих) та громадянських прав	521	198	38%
Справи щодо примусового виконання судових рішень і рішень інших органів	576	184	32%
Справи, що виникають з відносин публічної служби	2 241	745	33%
Справи з приводу реалізації державної політики у сфері економіки та публічної фінансової політики	3 820	2 204	58%
Справи з приводу регулювання містобудівної діяльності та землекористування	1 687	930	55%
Справи з приводу адміністрування податків, зборів, платежів, а також контролю за дотриманням вимог податкового законодавства	5 183	1 739	34%
Справи зі спорів з приводу реалізації публічної політики у сферах праці, зайнятості населення та соціального захисту громадян та публічної житлової політики	2 917	1 006	34%
Справи щодо забезпечення громадського порядку та безпеки, національної безпеки та оборони України	935	365	39%
Справи інших категорій	414	141	34%

Як показують дані *таблиці 1*, у звітному періоді Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду найбільше переглянув рішень у податкових справах – **5183**, або **28 %** загальної кількості переглянутих рішень, з яких **кожне третє** рішення змінено чи скасовано (**1739**).

Також у структурі адміністративних справ, у яких в касаційному порядку переглянуто судові рішення, за їх чисельністю вирізняються справи у сфері економіки та публічної фінансової політики (**3820**, або **21 %**) та справи соціальної сфери (**2917**, або **16 %**).

Привертає увагу те, що **кожне друге** переглянуте рішення у справах із приводу реалізації державної політики у сфері економіки та публічної фінансової політики та з приводу регулювання містобудівної діяльності та землекористування було змінено чи скасовано, що потребує ретельного вивчення.

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2019 році

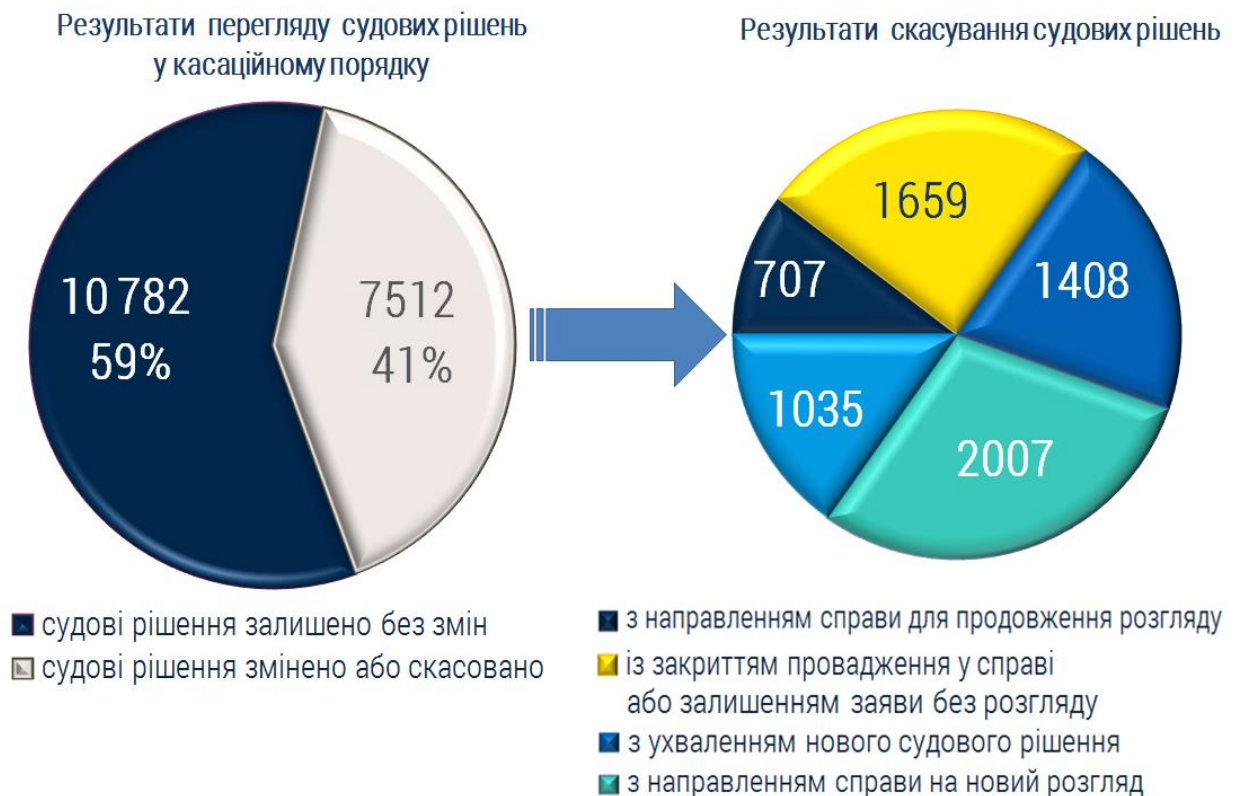
Питома вага справ інших категорій, у яких переглянуто рішення у касаційному порядку, становила **2–12 %**.

У звітному періоді в загальній кількості переглянутих судових рішень у касаційному порядку **10 782** судових рішення (**59 %**) залишено без змін і **7512** судових рішення (**41 %**) змінено чи скасовано. У звітному періоді частина справ, у яких Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду рішення змінив чи скасував, **збільшилася на 13 %** порівняно з 2018 роком (4464, або 28 %).

Показники перегляду Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду рішень судів першої та апеляційної інстанцій у 2019 році відображено на **діаграмі 1**.

Діаграма 1

Показники перегляду Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду судових рішень у касаційному порядку у 2019 році

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2019 році

Серед рішень у **6882** справах, у яких Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду ухвалив рішення про скасування рішень судів першої та/або апеляційної інстанції, як і у 2018 році, домінують рішення, якими справи направлено на новий розгляд. Це – **2007** справ, або **29 %** справ, у яких судові рішення скасовано, проти 1172 справ (28 %) 2018 року.

Другим за чисельністю є показник справ, у яких рішення скасовано із закриттям провадження в адміністративній справі або залишенням заяви без розгляду, – **1659** справ, або **24 %** справ, проти 332 справ (8 %) у 2018 році.

У **1408** справах (**20 %**) ухвалено нові рішення проти 1000 (24 %) справ у 2018 році.

З скасуванням рішення суду апеляційної інстанції та залишенням у силі рішення суду першої інстанції розглянуто **1035** справ, або **15 %** справ, у яких судові рішення скасовано, проти 811 справ (19 %). Також у **707** справах, або у **10 %** справ, судові рішення скасовано з направленням справи для продовження розгляду проти 903 справ (21 %).

У звітному періоді порівняно з 2018 роком показник справ, у яких рішення скасовано з направленням на новий розгляд та із закриттям провадження в адміністративній справі або залишенням заяви без розгляду, **збільшився** відповідно **на 1%** та **16%**. Відносний показник справ, у яких ухвалено нові судові рішення та рішення із залишенням у силі рішення суду першої інстанції, **зменшився на 4 %**. Також у звітному періоді спостерігається **зменшення на 11 %** частки справ, у яких судові рішення скасовано з направленням справи для продовження розгляду.

Отже, Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду змінив або скасував майже кожне **друге рішення** місцевих та апеляційних адміністративних судів.

Упродовж досліджуваного періоду до Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду надійшло **105** заяв про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами проти 81 заяви у 2018 році. З урахуванням кількості заяв, не розглянутих на початок року, на розгляді суддів перебувало **115** заяв проти 86 одиниць у 2018 році.

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2019 році

У 2019 році Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду розглянув **109** заяв проти 72 одиниць у 2018 році. З них **52** заяви (**48 %**) повернуто, щодо **42** заяв (**39 %**) відмовлено у відкритті провадження, в **1** справі провадження закрито та у **13** справах здійснено перегляд судових рішень із залишенням заяв без задоволення, а судових рішень – без змін та у 1 справі судове рішення скасовано з ухваленням нового рішення.

Станом на 1 січня 2020 року не розглянуто **4** справи та заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами. Станом на 1 січня 2019 року цей показник становив 14 одиниць.

У звітному періоді на розгляд Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду надійшло **24** заяви про перегляд судового рішення за виключними обставинами проти 10 заяв у 2018 році. З урахуванням кількості заяв, не розглянутих на початок року, на розгляді суддів перебувало **26** заяв.

Упродовж звітного періоду розглянуто **13** заяв, з яких **4** заяви повернуто заявникам, щодо **5** заяв відмовлено у відкритті провадження, на підставі **3** заяв судові рішення переглянуто та залишено без змін, **1** заяву передано на розгляд Великої Палати Верховного Суду.

Станом на 1 січня 2020 року не розглянуто **13** заяв проти 2 одиниць 2018 року.

4. Загальні показники розгляду справ і матеріалів адміністративного судочинства Великою Палатою Верховного Суду

За даними статистичної звітності Великої Палати Верховного Суду, у 2019 році до Великої Палати Верховного Суду надійшло **2383** справи та матеріали проти 2692 документів у 2018 році, з яких **1322** одиниці, або **55 %** загальної кількості справ і матеріалів, що надійшли на розгляд, становлять справи та матеріали адміністративного судочинства. У 2018 році цей показник становив 1641 одиницю (61 %).

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2019 році

Отже, у звітному періоді порівняно з 2018 роком загальний показник справ і матеріалів, що надійшли на розгляд Великої Палати Верховного Суду, **зменшився на 11 %**, а справ і матеріалів адміністративного судочинства – **на 19 %**.

Серед справ і матеріалів адміністративного судочинства (**1322**), що надійшли на розгляд Великої Палати Верховного Суду, переважають справи за касаційними скаргами, які надійшли з Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду. У звітному періоді їх кількість становила **734** одиниці, або **56 %** загальної кількості справ і матеріалів, що надійшли на розгляд, проти 888 справ і матеріалів, або 54 %, у 2018 році.

Серед інших справ і матеріалів адміністративного судочинства, що надійшли до Великої Палати Верховного Суду, – **432** апеляційних скарги на судові рішення Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду як суду першої інстанції, або **33 %** загальної кількості справ і матеріалів, що надійшли на розгляд, з яких **9** апеляційних скарг у зразкових справах. У 2018 році надійшло 558 апеляційних скарг (**34 %**), з яких 90 – у зразкових справах, **54** скарги, що відповідає показнику 2018 року, на рішення Вищої ради правосуддя, ухвалені за результатами розгляду скарг на рішення її Дисциплінарної Палати, **18** заяв про перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами проти 40 таких заяв у 2018 році.

У 2019 році порівняно з 2018 роком відносний показник касаційних скарг, що надійшли на розгляд Великої Палати Верховного Суду, **збільшився** із 54 до **56 %**.

З урахуванням справ і матеріалів, не розглянутих на початок звітного періоду, на розгляді Великої Палати Верховного Суду перебувало **3128** справ і матеріалів проти 2692 таких документів у 2018 році. З них **1817** одиниць, або **58 %** загальної кількості справ і матеріалів, що перебували на розгляді, становлять справи та матеріали адміністративного судочинства проти 1641 одиниці (61 %) у 2018 році.

У звітному періоді судді Великої Палати Верховного Суду розглянули **2163** справи та матеріали проти 1718 таких документів у 2018 році. З них **1224** одиниці, або **57 %** загальної кількості розглянутих справ і матеріалів, становлять справи адміністративного судочинства проти 1009 (59 %) справ у 2018 році.

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2019 році

Із загальної кількості розглянутих справ і матеріалів адміністративного судочинства (**1224**) **76** матеріалів, або **6 %** загальної кількості розглянутих справ і матеріалів, повернуто, *що на 6 % менше*, ніж у 2018 році (117, або 12 %), відмовлено у відкритті провадження щодо **68 (6 %)** скарг (64, або 6 %), **1060 (87 %)** справ розглянуто по суті, що *на 6 % більше* порівняно з 2018 роком (813, або 81 %). У **13** справах закрито провадження проти 15 одиниць у 2018 році.

Станом на 1 січня 2020 року Велика Палата Верховного Суду не розглянула **585** справ і матеріалів проти 746 одиниць у 2018 році. З них **394** одиниці, або **67 %** загальної кількості справ і матеріалів, що перебували на розгляді, становлять справи та матеріали адміністративного судочинства, що *на 1 % більше*, ніж 2018 року (496, або 66 %).

Як уже було зазначено, на розгляд Великої Палати Верховного Суду надійшло **432** апеляційні скарги про перегляд судових рішень Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду як суду першої інстанції. З них **390** апеляційних скарг надійшло у справах зі спорів щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів (462 – у 2018 році), **6** – у справах, пов'язаних із проведенням чергових виборів Президента України, **17** – у справах, пов'язаних із проведенням позачергових виборів народних депутатів України, та **9** апеляційних скарг подано у зразкових справах проти 90 таких скарг у 2018 році.

З урахуванням апеляційних скарг, не розглянутих на початок звітного періоду, на розгляд Великої Палати Верховного Суду перебувало **555** апеляційних скарг і справ про перегляд судових рішень Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду як суду першої інстанції проти 558 одиниць у 2018 році.

У звітному періоді Велика Палата Верховного Суду розглянула **346** апеляційних скарг і справ зі спорів щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів, або **68 % загальної** кількості апеляційних скарг цієї категорії, що перебували на розгляді, проти 326 (71 %) скарг у 2018 році. З них **44** апеляційні скарги, або **13 %** розглянутих апеляційних скарг, повернуто, *що на 4 % менше*, ніж у

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2019 році

2018 році (56, або 17 %), щодо **2** – відмовлено у відкритті провадження у справі проти 11 скарг у 2018 році, розглянуто **281** справу, або **81 %**, що **на 6 % перевищує** аналогічний показник за 2018 рік (245, або 75 %). З них у **279** справах здійснено апеляційний перегляд судових рішень. За наслідками перегляду у **228** справах, або **82 %** загальної кількості справ, у яких судові рішення переглянуто, судові рішення Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду залишено без змін, у **43 (15%)** – судові рішення скасовано та у **8** справах (**3 %**) судові рішення змінено. У 2018 році ці показники становили відповідно 210 (86 %), 4 (2 %) та 29 (12 %).

Із загальної кількості справ, у яких судові рішення скасовано, у **33** справах, або **77 %** загальної кількості справ, у яких рішення скасовано, ухвалено нові рішення, **що на 15 % більше**, ніж у 2018 році (18, або 62 %), у **9 (21 %)** – судові рішення скасовано із закриттям провадження у справі/залишенням заяви без розгляду проти 2 (7 %) рішень у 2018 році та в **1** справі судові рішення скасовано з направленням справи для розгляду до іншого суду першої інстанції проти 9 справ у 2018 році.

Станом на 1 січня 2020 року не розглянуто **145** апеляційних скарг і справ, або **28 %** апеляційних скарг і справ, що перебували на розгляді, що **на 2 % більше** порівняно з 2018 роком (119, або 26 %).

За суб'єктним складом відповідачів розгляд апеляційних скарг характеризується такими показниками.

У звітному періоді надійшло **42** апеляційних скарги у справах щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України проти 57 скарг у 2018 році.

З урахуванням не розглянутих на початок звітного періоду апеляційних скарг і справ на розгляді Великої Палати Верховного Суду перебувало **56** апеляційних скарг і справ щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України проти 57 одиниць у 2018 році.

Упродовж звітного періоду розглянуто **43** апеляційних скарги та справи, або **77 %** загальної кількості апеляційних скарг, що перебували на розгляді, проти 40 скарг і справ у 2018 році. З них **12** апеляційних скарг, або **28 %** розглянутих апеляційних скарг і справ, повернуто проти 8 (20 %) одиниць у 2018 році, щодо

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2019 році

1 – відмовлено у відкритті провадження проти 3 одиниць у 2018 році та у 29 справах (67 %) здійснено апеляційний перегляд судових рішень проти 26 справ у 2018 році. З них у 23 справах судові рішення залишено без змін, що відповідає показнику 2018 року, у 2 – судові рішення скасовано проти 3 справ у 2018 році та у 4 справах судові рішення змінено.

У звітному періоді порівняно з 2018 роком з 20 % до **28 % збільшився** відносний показник повернутих апеляційних скарг у справах зі спорів щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України.

На кінець звітного періоду не розглянуто 13 апеляційних скарг і справ (23 %), що **на 3 % менше**, ніж у 2018 році (15, або 26 %).

У справах щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Президента України у 2019 році надійшло 62 апеляційних скарги проти 47 скарг у 2018 році.

З урахуванням не розглянутих на початок звітного періоду апеляційних скарг і справ на розгляді перебувало 80 апеляційних скарг і справ щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Президента України проти 47 одиниць у 2018 році.

Упродовж 2019 року розглянуто 52 апеляційні скарги та справи, або 65 % загальної кількості апеляційних скарг, що перебували на розгляді, проти 28 (60 %) скарг у 2018 році. З них 6 апеляційних скарг, або 12 % розглянутих апеляційних скарг, повернуто, проти 4 (14 %) одиниць у 2018 році, щодо 1 апеляційної скарги відмовлено у відкритті провадження у справі, проти 2 одиниць у 2018 році та у 38 справах, або 73 %, здійснено апеляційний перегляд судових рішень проти 20 (71 %) справ у 2018 році. З них у 30 справах судові рішення залишено без змін (16 – у 2018 році), у 5 – судові рішення скасовано з ухваленням нових судових рішень (2 – у 2018 році) та у 3 справах судові рішення змінено проти 2 справ у 2018 році.

У 2019 році порівняно з 2018 роком з 14 % до 12 % зменшився відносний показник повернутих апеляційних скарг і **на 2 % збільшився** відносний показник справ, розглянутих по суті.

На кінець звітного періоду не розглянуто 27 апеляційних скарг і справ (34 %), що **на 2 % більше** порівняно з 2018 роком (15, або 32 %).

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2019 році

У справах щодо оскарження актів, дій або бездіяльності Вищої ради правосуддя у 2019 році надійшло **116** апеляційних скарг проти 179 скарг у 2018 році.

З урахуванням не розглянутих на початок звітного періоду апеляційних скарг і справ на розгляді перебувало **153** апеляційних скарги та справи щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Вищої ради правосуддя проти 179 одиниць у 2018 році.

У звітному періоді розглянуто **105** апеляційних скарг і справ, або **69 %** загальної кількості апеляційних скарг, що перебували на розгляді, проти 127 (71 %) одиниць у 2018 році. З них **16** апеляційних скарг, або **15%** розглянутих апеляційних скарг, повернуто проти 25 (20 %) скарг у 2018 році та у **86** справах (**82 %**) здійснено апеляційний перегляд судових рішень проти 93 (73 %) справ у 2018 році. З них у **73** справах (**85 %**) судові рішення залишено без змін та в **13 (15 %)** – скасовано. У 2018 році за наслідками апеляційного перегляду судові рішення залишено без змін у 77 справах (83 %), у 2 (2 %) – змінено та у 14 (15 %) – скасовано. За наслідками скасування рішень у **12** справах ухвалено нові рішення.

У 2019 році порівняно з 2018 роком, **на 5 % зменшилася** відносна кількість повернутих апеляційних скарг (з 20 до **15 %**). Відносний показник справ, у яких судові рішення скасовано, залишився незмінним і становив **15 %**.

На кінець звітного періоду не розглянуто **47** апеляційних скарг і справ (**31 %**). У 2018 році – 43 апеляційних скарги та справи (24 %).

У 2019 році у справах щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України подано **132** апеляційних скарги проти 89 скарг у 2018 році.

З урахуванням не розглянутих на початок звітного періоду апеляційних скарг і справ на розгляді перебувала **171** апеляційна скарга та справи проти 89 одиниць у 2018 році.

Упродовж звітного періоду розглянуто **108** апеляційних скарг і справ, або **63 %** загальної кількості апеляційних скарг, що перебували на розгляді, проти 54 (61 %) одиниць у 2018 році. З них **2** апеляційні скарги повернуто (2 – у 2018 році) та розглянуто **99** справ (**92 %**) проти 49 справ у 2018 році. З них у **97** справах здійснено

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2019 році

апеляційний перегляд судових рішень проти 48 одиниць у 2018 році та у **2** – закрито апеляційне провадження.

За наслідками апеляційного перегляду судові рішення залишено без змін у **79** справах (**81 %**), у **17 (18 %)** – скасовано та в **1** справі судове рішення змінено. У 2018 році у 43 справах (90 %) судові рішення залишено без змін та у 5 (10 %) – скасовано. За наслідками скасування судових рішень у **8** справах закрито провадження у справі / залишено заяву без розгляду, у **8** – ухвалено нові судові рішення та **1** справу направлено на розгляд до суду першої інстанції.

У 2019 році порівняно з 2018 роком **на 7 % збільшилася** відносна кількість скасованих судових рішень (з 10 % до **18 %**).

На кінець звітної періоду не розглянуто **48** апеляційних скарг і справ (**28 %**), що **на 11 % менше** порівняно з 2018 роком (35, або 39 %).

У звітному періоді у справах щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів надійшло **38** апеляційних скарг проти 90 одиниць у 2018 році.

З урахуванням не розглянутих на початок звітної періоду апеляційних скарг і справ на розгляді перебувало **50** апеляційних скарг і справ щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів проти 50 одиниць у 2018 році.

Упродовж звітної періоду розглянуто **38** апеляційних скарг і справ, або **76 %** загальної кількості апеляційних скарг, що перебували на розгляді, проти 77 одиниць у 2018 році. З них **8** апеляційних скарг, або **21 %** розглянутих апеляційних скарг і справ, повернуто проти 17 (22 %) одиниць у 2018 році та у **29** справах (**76 %**) переглянуто рішення в апеляційному порядку проти 56 (98 %) справ у 2018 році. З них у **23** справах (**79 %**) судові рішення залишено без змін та у **6 (21 %)** – судові рішення скасовано з ухваленням нових судових рішень. У 2018 році у 51 справі судові рішення залишено без змін та в 5 – скасовано.

На кінець звітної періоду не розглянуто **10** апеляційних скарг і справ (**20 %**) проти 11 (12 %) одиниць у 2018 році.

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2019 році

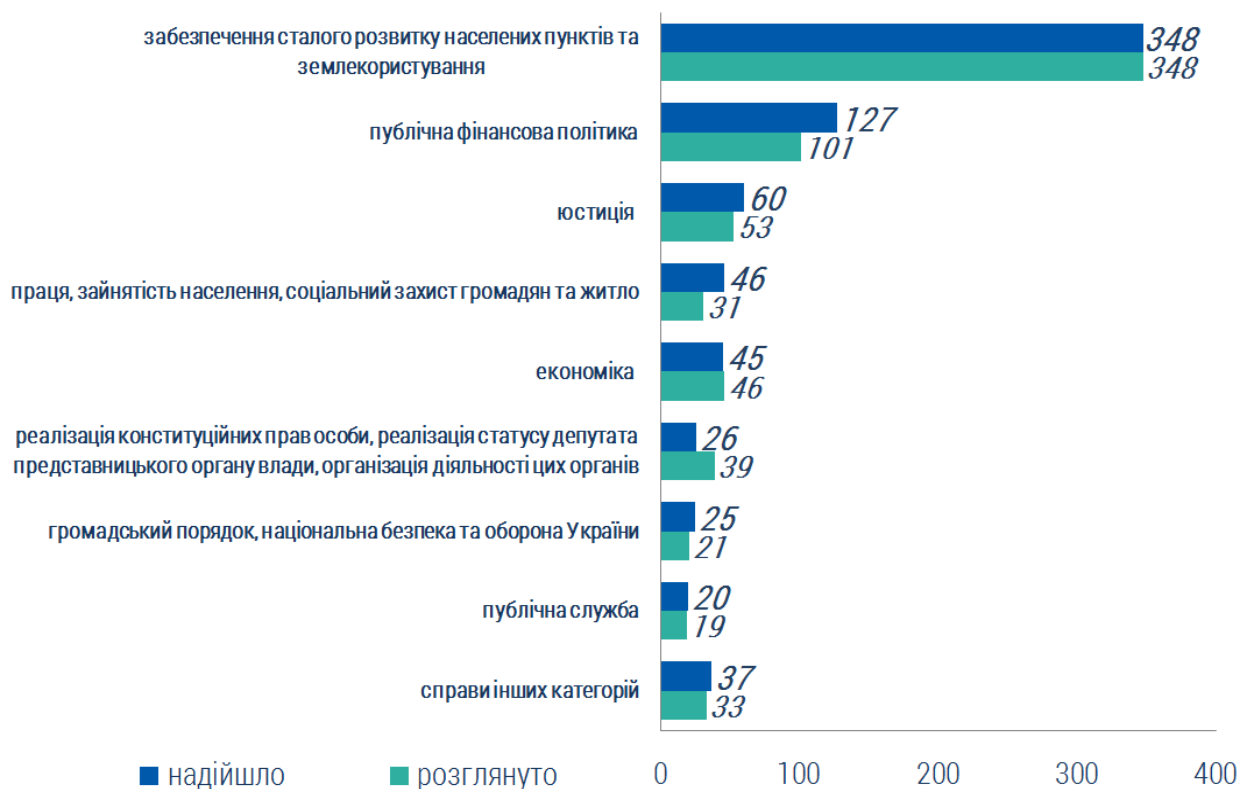
Як уже було зазначено, у 2019 році до Великої Палати Верховного Суду надійшло **734** справи за касаційними скаргами.

З урахуванням нерозглянутих справ за касаційними скаргами на початок звітного періоду на розгляді перебувало **1082** справи.

Показники надходження та розгляду Великою Палатою Верховного Суду касаційних скарг і справ за категоріями у 2019 році відображено на *гістограмі 8*.

Гістограма 8

Показники надходження та розгляду Великою Палатою Верховного Суду касаційних скарг і справ за категоріями у 2019 році

З наведених показників видно, що серед адміністративних справ за касаційними скаргами, які надійшли до Великої Палати Верховного Суду у звітному періоді, домінують справи зі спорів з приводу забезпечення сталого розвитку населених пунктів та землекористування та реалізації публічної фінансової

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2019 році

політики. Їх питома вага у загальній кількості справ за касаційними скаргами, які надійшли на розгляд, становила відповідно **47 %** та **17 %**. У 2018 році серед справ і матеріалів, що надійшли на розгляд Великої Палати Верховного Суду, також переважали справи цих категорій. Їх питома вага становила відповідно 51 та 18 %.

Питома вага справ інших категорій становила **1–8 %**.

У періоді, що аналізується, із загальної кількості адміністративних справ за касаційними скаргами, що перебували на розгляді (**1082**), **173 (16 %)** справ повернуто до Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду, що **на 12 % більше**, ніж у 2018 році (38, або 4 %) та розглянута **691** справа (**64 %**), що **на 8 % більше** порівняно з 2018 роком (499, або 56 %).

Станом на 1 січня 2020 року **218** адміністративних справ за касаційними скаргами, або **20 %** загальної кількості справ і матеріалів, що перебували на розгляді, не розглянуто проти 351 справи у 2018 році.

За результатами розгляду в **9** справах касаційне провадження закрито проти 5 одиниць у 2018 році та **654** справах здійснено касаційний перегляд судових рішень проти 484 одиниць у 2018 році. З них у **350** справах, або **54 %** розглянутих справ, судові рішення залишено без змін та у **304** справах (**46 %**) судові рішення змінено чи скасовано. У 2018 році ці показники становили відповідно 266 (55 %) та 218 (45 %) справ.

Отже, Велика Палата Верховного Суду змінила чи скасувала кожне **друге рішення** місцевих та апеляційних адміністративних судів.

Показники перегляду Великою Палатою Верховного Суду рішень судів першої та апеляційної інстанцій у 2019 році відображено на **діаграмі 2**.

Діаграма 2

Показники перегляду Великою Палатою Верховного Суду
судових рішень у касаційному порядку
у 2019 році

Серед **283** справ, у яких Велика Палата Верховного Суду ухвалила рішення про скасування рішень судів першої та / або апеляційної інстанцій, домінують справи, у яких закрито провадження в адміністративній справі або залишено заяви без розгляду. Це – **154** справи, або **54 %** справ, у яких судові рішення скасовано, проти 73 справ (36 %) 2018 року.

У **69** справах, або **24 %** справ, судові рішення скасовано з направленням справи для продовження розгляду проти 59 справ (29 %) у 2018 році.

У **40** справах, або **14 %** справ, судові рішення скасовано з направленням справи на новий розгляд до суду першої або апеляційної інстанції, проти 56 справ (28 %) у 2018 році.

У **15** справах, або **5 %** справ, ухвалено нові рішення. У 2018 році цей показник становив 9 справ, або 4 %.

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2019 році

У 2019 році порівняно з 2018 роком відносний показник справ, у яких рішення скасовано із закриттям провадження в адміністративній справі або залишенням заяви без розгляду, **збільшився на 18 %**. Відносний показник справ, у яких ухвалено нові судові рішення, **збільшився на 1 %**. Також у звітному періоді спостерігається **зменшення** з 28 % до **14 %** частки справ, у яких судові рішення скасовано з направленням справи на новий розгляд та **зменшення на 5 %** частки справ з направленням справи для продовження розгляду.

Показники розгляду справ, у яких рішення судів першої та / або апеляційної інстанцій змінено чи скасовано в касаційному порядку, за категоріями адміністративних справ у 2018–2019 роках відображено в **таблиці 5**.

Таблиця 5

**Показники розгляду справ, у яких рішення судів
першої та / або апеляційної інстанцій змінено чи скасовано
в касаційному порядку, за категоріями адміністративних справ
у 2018–2019 роках**

Категорія справи	Переглянуто рішень за касаційними скаргами		Переглянуто рішень за касаційними скаргами із скасуванням, зміною судового рішення		Частина переглянутих рішень за касаційними скаргами із скасуванням, зміною судового рішення у загальній кількості переглянутих		Динаміка
	Рік		Рік		Рік		
	2018	2019	2018	2019	2018	2019	
Переглянуто рішень усіх категорій	484	654	218	304	45%	46%	1%
Справи зі спорів з приводу забезпечення реалізації конституційних прав особи, а також реалізації статусу депутата представницького органу влади, організації діяльності цих органів	26	39	13	23	50%	59%	9%
Справи зі спорів з приводу забезпечення громадського порядку та безпеки, національної безпеки і оборони України	3	19	0	7	0%	37%	37%
Справи зі спорів з приводу реалізації державної політики у сфері економіки	31	45	15	25	48%	56%	8%
Справи зі спорів з приводу забезпечення сталого розвитку населених пунктів та землекористування	256	330	95	136	37%	41%	4%
Справи зі спорів з приводу адміністрування податків, зборів, платежів, а також контролю за дотриманням вимог податкового законодавства	1	9	0	6	0%	67%	67%
Справи зі спорів з приводу реалізації публічної фінансової політики	96	93	61	57	64%	61%	-3%
Справи зі спорів з приводу реалізації публічної політики у сфері праці, зайнятості населення та соціального захисту громадян і спорів у сфері публічної житлової політики	32	29	15	8	47%	28%	-19%
Справи зі спорів з приводу забезпечення юстиції	15	49	8	22	53%	45%	-8%
Справи зі спорів з відносин публічної служби	5	18	4	9	80%	50%	-30%
Справи інших категорій	19	23	7	11	37%	48%	11%

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2019 році

З наведених у *таблиці 3* даних видно, що у звітному періоді Велика Палата Верховного Суду найбільше переглянула рішень у справах зі спорів з приводу забезпечення сталого розвитку населених пунктів та землекористування – **330**, або **50 %** загальної кількості переглянутих рішень. У 2018 році найбільшу кількість рішень переглянуто також у справах цієї категорії (256, або 53 %). В обох порівнюваних періодах *кожне друге* переглянуте рішення було змінено чи скасовано.

Також у звітному періоді велика кількість переглянутих рішень спостерігається у справах зі спорів з приводу реалізації публічної фінансової політики. З **93** переглянутих рішень цієї категорії справ **57** – змінено чи скасовано. У 2018 році ці показники становили відповідно 96 та 61 одиницю.

При незначній кількості переглянутих рішень у справах зі спорів з приводу реалізації державної політики у сфері економіки (**45**) кількість змінених чи скасованих рішень становила **25** одиниць. У справах зі спорів з приводу забезпечення реалізації конституційних прав особи, а також реалізації статусу депутата представницького органу влади, організації діяльності цих органів переглянуто **39** рішень, з яких **23** – змінено чи скасовано.

Як уже було зазначено, у 2019 році до Великої Палати Верховного Суду надійшло **54** скарги на рішення Вищої ради правосуддя, ухвалені за результатами розгляду скарг на рішення її Дисциплінарної Палати (54 – у 2018 році).

З урахуванням кількості нерозглянутих скарг на початок звітного періоду на розгляді Великої Палати Верховного Суду перебувало **73** скарги на рішення Вищої ради правосуддя, ухвалені за результатами розгляду скарг на рішення її Дисциплінарної Палати проти 54 скарг у 2018 році.

У досліджуваному періоді розглянуто **52** скарги, або **71 %** загальної кількості скарг, що перебували на розгляді, проти 36 скарг, або 67% у 2018 році. З них **3** скарги, або **6 %** розглянутих скарг, повернуто (2, або 6 % у 2018 році), **48** скарг (**92 %**) розглянуто по суті проти 30 (83 %) одиниць у 2018 році.

Станом на 1 січня 2020 року не розглянуто **21** скаргу, або **29 %** скарг, що перебували на розгляді, проти 18 (33 %) одиниць у 2018 році.

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2019 році

У періоді, що аналізується до Великої Палати Верховного Суду надійшло **18** заяв про перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами проти 40 таких заяв у 2018 році.

З урахуванням кількості не розглянутих на початок звітного періоду заяв на розгляді Великої Палати Верховного Суду перебувало **22** таких заяви проти 40 одиниць у 2018 році.

Упродовж 2019 року судді Великої Палати Верховного Суду розглянули **17** заяв про перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами проти 36 одиниць у 2018 році. За результатами розгляду **3** заяви повернуто, щодо **1** – відмовлено у відкритті провадження, в **1** справі провадження закрито та **12** справ розглянуто по суті. У 2018 році кількість повернутих заяв становила 6 одиниць, у 8 справах закрито провадження та по суті розглянуто 22 справи.

Станом на 1 січня 2020 року не розглянуто **5** заяв проти 4 одиниць у 2018 році.

5. Загальні показники розгляду справ і матеріалів, пов'язаних із проведенням чергових виборів Президента України

Згідно з Кодексом адміністративного судочинства України предметна підсудність справ зі спорів, що виникають під час виборчих процесів, залежно від учасників спору та його предмета, розподілена між окружними адміністративними судами, місцевими загальними судами як адміністративними судами, Київським апеляційним адміністративним судом і Верховним Судом.

Київському апеляційному адміністративному суду підсудні справи про оскарження рішень, дій чи бездіяльності Центральної виборчої комісії.

Верховний Суд у таких справах є судом апеляційної інстанції.

Також Верховний Суд як суд першої інстанції розглядає справи щодо встановлення Центральною виборчою комісією результатів виборів.

За даними Державної судової адміністрації України³, станом на 23 квітня 2019 року до місцевих адміністративних судів (окружних адміністративних судів і місцевих загальних як адміністративних судів) надійшло **5558** позовних заяв і справ, пов'язаних із проведенням чергових виборів Президента України. З них **5441** позовна заява та справи, або **98 %** загальної кількості позовних заяв і справ, становлять заяви та справи про уточнення списків виборців, **52** – щодо інформаційного забезпечення виборів, **40** – щодо формування складу виборчих комісій та **25** позовних заяв, що стосувалися інших питань, пов'язаних із проведенням чергових виборів Президента України.

Переважна кількість позовних заяв (**98 %**), а саме **5460**, надійшла від виборців, **37** – від кандидатів на пост Президента України, **26** – від офіційних спостерігачів, **11** – від представників виборчих комісій і **17** – від інших суб'єктів.

За цей період розглянуто **5436** позовних заяв і справ.

З них **263** позовних заяви, або **5 %** розглянутих позовних заяв і справ, повернуто, **558 (10 %)** – залишено без розгляду, щодо **13** – відмовлено у відкритті провадження у справі, щодо **46** – ухвалено інші судові рішення та розглянуто **4556 (84 %)** справ. У **265** справах (**6 %**) ухвалено рішення про залишення позову без розгляду, у **7** – провадження закрито та **4** справи передано до інших судів. Із загальної кількості розглянутих справ по суті вирішено **4280** адміністративних справ, з яких позов задоволено у **3665** справах, або **86 %**.

Станом на 23 квітня 2019 року не розглянуто **122** позовних заяви та справи, розгляд яких вийшов за часові межі, охоплені звітом.

Як уже було зазначено, переважну кількість позовних заяв, що надходили до місцевих адміністративних судів, становили заяви про уточнення списків виборців (**5441**). З них станом на 23 квітня 2019 року суди розглянули **5323** позовних заяви та справи, з яких **237** позовних заяв, або **4 %** розглянутих позовних заяв і справ, повернуто, **547 (10 %)** – залишено без розгляду, щодо **12** позовних заяв відмовлено у відкритті провадження, щодо **25** – ухвалено інші судові рішення та **4502** справи (**85 %**) розглянуто. У **262** справах (**6 %**) ухвалено рішення про залишення позову без розгляду, у **6** – провадження закрито та **4** справи передано до інших судів. Із загальної кількості розглянутих справ по суті

³ Звіт про розгляд місцевими та апеляційними судами справ, пов'язаних із виборами Президента України у 2019 році (форма № 2-вп), затверджений наказом Державної судової адміністрації України від 10 січня 2019 року № 23.

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2019 році

вирішено **4230** адміністративних справ, або **94 %**, з яких позов задоволено у **3649** справах, або **86 %**.

У звітному періоді місцеві адміністративні суди розглянули **49** позовних заяв щодо інформаційного забезпечення виборів, з яких **10** позовних заяв, або **20 %** розглянутих позовних заяв і справ, повернуто, **5 (10 %)** – залишено без розгляду, щодо **1 (2 %)** – відмовлено у відкритті провадження у справі, щодо **4 (8 %)** – ухвалено інші рішення та **29 (59 %)** справ розглянуто. Щодо **1** справи (**2 %**) ухвалено рішення про залишення позову без розгляду. Із загальної кількості розглянутих справ по суті вирішено **28 (97 %)** справ. Позовні вимоги задоволено у **8 (29 %)** справах.

У звітному періоді місцеві адміністративні суди розглянули **40** позовних заяв і справ щодо формування складу виборчих комісій, з яких **11** позовних заяв, або **28 %** розглянутих позовних заяв і справ, повернуто, **4 (10 %)** – залишено без розгляду, щодо **6 (15 %)** – ухвалено інші рішення та **19 (48 %)** справ розглянуто. Щодо **2** справ (**5 %**) ухвалено рішення про залишення позову без розгляду та щодо **1** – про закриття провадження у справі. Із загальної кількості розглянутих справ по суті вирішено **16 (40 %)** справ. Позовні вимоги задоволено у **6 (38 %)** справах.

Також у цьому періоді розглянуто **24** позовних заяви та справи з інших питань.

До Шостого апеляційного адміністративного суду надійшло **115** позовних заяв, пов'язаних із проведенням чергових виборів Президента України. З них **43** позовних заяви, або **37 %** загальної кількості позовних заяв, становили позовні заяви щодо висування та реєстрацію кандидатів на пост Президента України, **23 (20 %)** – щодо інформаційного забезпечення виборів, **23 (20 %)** – щодо проведення передвиборної агітації, **19 (17 %)** – щодо формування складу виборчих комісій та **7 (6 %)** – щодо оскарження результатів виборів.

Із загальної кількості позовних заяв, що надійшли на розгляд, **40** позовних заяв, або **35 %** загальної кількості позовних заяв, надійшли від кандидатів на пост Президента України, **12 (10 %)** – від виборців, **9 (8 %)** – від офіційних спостерігачів, **1** – від партії та **53** – від інших суб'єктів.

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2019 році

За результатами розгляду позовних заяв і справ Шостий апеляційний адміністративний суд ухвалив **115** судових рішень. З них **19** позовних заяв, або **17 %** розглянутих позовних заяв і справ, повернуто, **28 (24 %)** – залишено без розгляду, щодо **2 (2 %)** – відмовлено у відкритті провадження у справі, щодо **4 (3 %)** – ухвалено інші судові рішення та **62** справи (**54 %**) розглянуто. В **1** справі ухвалено рішення про залишення позову без розгляду та в **1** – про закриття провадження. По суті розглянуто **60** адміністративних справ, з яких у **3** справах позов задоволено.

Станом на 23 квітня 2019 року на розгляд апеляційних адміністративних судів надійшло **70** апеляційних скарг у справах, пов'язаних із проведенням чергових виборів Президента України у 2019 році. З них **46** апеляційних скарг, або **66 %** загальної кількості апеляційних скарг, становлять апеляційні скарги у справах щодо уточнення списків виборців, **9 (13 %)** – щодо інформаційного забезпечення виборів, **9 (13 %)** – щодо формування складу виборчих комісій, **3 (4 %)** – щодо проведення передвиборної агітації та **3 (4 %)** – щодо оскарження результатів виборів.

Із загальної кількості (**70**) апеляційних скарг, **31** апеляційна скарга, або **44 %** загальної кількості апеляційних скарг, надійшли від виборців, **14 (20 %)** – від представників виборчих комісій, **6 (9 %)** – від кандидатів на пост Президента України, **1** – від офіційного спостерігача та **18** – від інших суб'єктів.

За результатами розгляду цих апеляційних скарг і справ ухвалено **70** судових рішень, якими **4** апеляційних скарги, або **6 %** розглянутих апеляційних скарг і справ, повернуто, **17 (24 %)** – залишено без розгляду та щодо **2 (3 %)** апеляційних скарг відмовлено у відкритті провадження. У **46 (66 %)** справах здійснено апеляційний перегляд судових рішень та в **1** справі закрито провадження.

За результатами апеляційного перегляду в **31** справі, або **67 %** справ, у яких здійснено апеляційний перегляд судових рішень, судові рішення залишено без змін, у **4 (9 %)** – судові рішення змінено та у **11 (24 %)** – судові рішення скасовано.

В звітному періоді до Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду як суду першої інстанції надійшло **18** позовних заяв, пов'язаних із проведенням чергових виборів Президента України.

За результатами розгляду цих позовних заяв ухвалено **18** судових рішень, якими **7** позовних заяв повернуто, **5** – залишено без розгляду та **6** позовних заяв направлено за підсудністю.

У звітному періоді до Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду як суду апеляційної інстанції надійшло **103** апеляційних скарги у справах, пов'язаних із проведенням чергових виборів Президента України. З них **39** апеляційних скарг, або **38 %** загальної кількості апеляційних скарг, у справах щодо висування та реєстрації кандидатів на пост Президента України, **13 (13 %)** – щодо проведення передвиборної агітації, **5 (5 %)** – щодо інформаційного забезпечення виборів, **5 (5 %)** – щодо формування складу виборчих комісій, **4 (4 %)** – щодо оскарження результатів виборів. Також до суду надійшло **37** апеляційних скарг у справах, що стосувалися інших питань, пов'язаних із проведенням чергових виборів Президента України.

За результатами розгляду апеляційних скарг і справ Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду ухвалив **96** судових рішень у справах, пов'язаних із проведенням чергових виборів Президента України. З них **9** апеляційних скарг, або **9 %** розглянутих апеляційних скарг і справ, повернуто, **28 (29 %)** – залишено без розгляду, щодо **1 (1 %)** – відмовлено у відкритті провадження та в **57** справах (**59 %**) здійснено апеляційний перегляд судових рішень.

Із загальної кількості справ, у яких судові рішення переглянуто, у **36** справах (**63 %**) судові рішення залишено без змін, у **12 (21 %)** – судові рішення змінено та у **9 (16 %)** справах судові рішення скасовано. За наслідками скасування судових рішень у **6** справах ухвалено нові рішення, **2** справи направлено для продовження розгляду до Шостого апеляційного адміністративного суду та **1** справу направлено за підсудністю до Округового адміністративного суду міста Києва.

За наслідками розгляду апеляційних скарг і справ щодо висування та реєстрації кандидатів на пост Президента України ухвалено **34** судових рішення, якими **4** апеляційних скарги, або **12 %** розглянутих апеляційних скарг і справ, повернуто, **11 (32 %)** – залишено без розгляду, щодо **1** – відмовлено у відкритті провадження та у **18** справах (**53 %**) здійснено перегляд судових рішень.

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2019 році

Із загальної кількості справ щодо висування та реєстрації кандидатів на пост Президента України, в яких судові рішення переглянуто, у **12** справах (**67 %**) судові рішення залишено без змін, у **4** (**22 %**) – судові рішення змінено та у **2** (**11 %**) справах судові рішення скасовано з ухваленням нових судових рішень.

У вказаному періоді судді Верховного Суду в Касаційному адміністративному суді ухвалили **13** судових рішень у справах, пов'язаних із проведенням передвиборної агітації, якими **2** апеляційні скарги, або **17 %** загальної кількості розглянутих апеляційних скарг і справ, залишено без розгляду, щодо **1** – відмовлено у відкритті провадження та в **10** (**83 %**) справах здійснено перегляд судових рішень. З них у **7** справах судові рішення залишено без змін, у **2** – змінено та в **1** справі судове рішення скасовано, а справу направлено для продовження розгляду до Шостого апеляційного адміністративного суду.

Також у цьому періоді Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду ухвалив **5** судових рішень у справах щодо формування складу виборчих комісій, якими **1** апеляційну скаргу залишено без розгляду та в **4** справах здійснено перегляд судових рішень. В **1** справі судове рішення залишено без змін, у **2** – змінено та в **1** справі судове рішення скасовано з ухваленням нового судового рішення.

За результатами апеляційного перегляду рішень у **5** справах щодо інформаційного забезпечення виборів у **4** справах судові рішення залишено без змін та в **1** справі судове рішення скасовано, а справу направлено за підсудністю до Окружного адміністративного суду міста Києва.

Після розгляду **4** апеляційних скарг у справах щодо оскарження результатів виборів ухвалено рішення, якими **1** апеляційну скаргу повернуто та **3** – залишено без розгляду.

6. Загальні показники розгляду справ і матеріалів, пов'язаних із проведенням позачергових виборів народних депутатів України

За даними Державної судової адміністрації України⁴, станом на 23 липня 2019 року до місцевих адміністративних судів (окружних адміністративних судів і місцевих загальних як адміністративних судів) надійшло **892** позовних заяви та справи, пов'язаних із проведенням позачергових виборів народних депутатів України. З них **761** позовну заяву та справи, або **85 %** загальної кількості позовних заяв і справ, становлять заяви та справи про уточнення списків виборців, **43 (5 %)** – щодо проведення передвиборної агітації, **32 (4 %)** – щодо інформаційного забезпечення виборів, **28 (3 %)** – щодо оскарження результатів виборів, **17 (2%)** – щодо висування та реєстрації кандидатів та **11** – щодо формування складу виборчих комісій.

Переважає кількість позовних заяв (**87 %**), а саме **774**, надійшла від виборців, **82 (9 %)** – від кандидатів у депутати, **19** – від партій, **5** – від офіційних спостерігачів, **3** – від представників виборчих комісій і **9** – від інших суб'єктів.

У цьому періоді розглянуто **856** позовних заяв і справ. З них **54** позовних заяви, або **6 %** розглянутих позовних заяв і справ, повернуто, **109 (13 %)** – залишено без розгляду, щодо **6** – відмовлено у відкритті провадження у справі, щодо **20 (2 %)** – ухвалено інші судові рішення та розглянуто **667 (78 %)** справ. У **27** справах (**4 %**) ухвалено рішення про залишення позову без розгляду, у **3** – провадження закрито та **1** справу передано до інших судів. Із загальної кількості розглянутих справ по суті вирішено **635** адміністративних справ, з яких позов задоволено у **514** справах, або **81 %**.

Станом на 23 липня 2019 року не розглянуто **37** позовних заяв і справ, пов'язаних із проведенням позачергових виборів народних депутатів України, розгляд яких вийшов за часові межі, охоплені звітом.

Як уже було зазначено, переважну кількість позовних заяв, що надходили до місцевих адміністративних судів, становили заяви про уточнення списків виборців (**761**). З них станом на 23 липня 2019 року суди розглянули **749** позовних

⁴ Звіт про розгляд місцевими та апеляційними судами справ, пов'язаних із виборами народних депутатів України у 2019 році (форма № 2-вд), затверджений наказом Державної судової адміністрації України від 5 червня 2019 року № 539.

заяв і справ, з яких **37** позовна заява, або **4 %** розглянутих позовних заяв і справ, повернуто, **94 (13 %)** – залишено без розгляду, щодо **5** позовних заяв відмовлено у відкритті провадження, щодо **4** – ухвалено інші судові рішення та **615** справ (**82 %**) розглянуто. У **25** справах (**3 %**) ухвалено рішення про залишення позову без розгляду. Із загальної кількості розглянутих справ по суті вирішено **590** адміністративних справ, або **96 %**.

У звітному періоді місцеві адміністративні суди розглянули **42** позовних заяви та справи щодо проведення передвиборної агітації, з яких **3** позовних заяви, або **7%** розглянутих позовних заяв і справ, повернуто, **4 (10 %)** – залишено без розгляду, щодо **1** – відмовлено у відкритті провадження у справі, щодо **3 (7 %)** – ухвалено інші рішення та **31 (74 %)** справу розглянуто. Щодо **1** справи ухвалено рішення про залишення позову без розгляду та **29** справ (**94 %**) вирішено по суті. Позовні вимоги задоволено у **2** справах.

У звітному періоді місцеві адміністративні суди розглянули **33** позовних заяви та справи щодо інформаційного забезпечення виборів, з яких **4** позовних заяви, або **12 %** розглянутих позовних заяв і справ, повернуто, **7 (21 %)** – залишено без розгляду, щодо **6 (18 %)** – ухвалено інші рішення та **15 (45 %)** справ розглянуто. Щодо **1** справи ухвалено рішення про залишення позову без розгляду та по суті вирішено **13 (87%)** справ. Позовні вимоги задоволено у **6** справах.

За цей період місцеві адміністративні суди розглянули **17** позовних заяв і справ щодо висування та реєстрації кандидатів, з яких **13** позовних заяв, або **76 %** розглянутих позовних заяв і справ, повернуто, щодо **3** – ухвалено інші рішення та в **1** справі закрито провадження.

Також у цьому періоді місцеві адміністративні суди розглянули **15** позовних заяв та справ з інших питань.

До Шостого апеляційного адміністративного суду надійшло **163** позовних заяви, пов'язаних із проведенням позачергових виборів народних депутатів України. З них **123** позовних заяви, або **75 %** загальної кількості позовних заяв, становили позовні заяви щодо висування та реєстрації кандидатів, **31 (19 %)** – щодо інформаційного забезпечення виборів, **5 (3 %)** – щодо проведення передвиборної агітації, **2** – щодо формування складу виборчих комісій та **2** – щодо уточнення списку виборців.

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2019 році

Із загальної кількості позовних заяв, що надійшли на розгляд, **120** позовних заяв, або **74 %** загальної кількості позовних заяв, надійшли від кандидатів у депутати, **13 (8 %)** – від партій, **4** – від офіційних спостерігачів, **3** – від представників виборчих комісій, **2** – від виборців та **20** – від інших суб'єктів.

За результатами розгляду позовних заяв і справ Шостий апеляційний адміністративний суд ухвалив **167** судові рішення. З них **13** позовних заяв, або **8 %** розглянутих позовних заяв і справ, повернуто, **25 (16 %)** – залишено без розгляду, щодо **2** – відмовлено у відкритті провадження у справі, щодо **1** – ухвалено інше судові рішення та **120** справ (**75 %**) розглянуто. У **5** справах ухвалено рішення про залишення позову без розгляду, в **1** – про закриття провадження у справі та **1** справу передано на розгляд до іншого суду. По суті розглянуто **109** адміністративних справ, з яких у **33** справах позов задоволено.

Станом на 23 липня 2019 року не розглянуто **2** справи, пов'язаних із проведенням позачергових виборів народних депутатів України, розгляд яких вийшов за часові межі, охоплені звітом.

Станом на 23 квітня 2019 року на розгляд апеляційних адміністративних судів надійшло **57** апеляційних скарг у справах, пов'язаних із проведенням позачергових виборів народних депутатів України у 2019 році. З них **33** апеляційних скарги, або **58 %** загальної кількості апеляційних скарг, становлять апеляційні скарги у справах щодо уточнення списків виборців, **15 (26 %)** – щодо проведення передвиборної агітації, **4** – щодо інформаційного забезпечення виборів та **1** – щодо формування складу виборчих комісій. Також надійшло **4** апеляційних скарги у справах, що стосувалися інших питань, пов'язаних із проведенням позачергових виборів народних депутатів України.

Із загальної кількості (**57**) апеляційних скарг, **14** апеляційних скарг, або **25 %** загальної кількості апеляційних скарг, що надійшли від виборців, **14 (25 %)** – від кандидатів у депутати, **7 (12 %)** – від представників виборчих комісій, **3** – від партій, **1** – від офіційного спостерігача та **18** – від інших суб'єктів.

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2019 році

За результатами розгляду цих апеляційних скарг і справ ухвалено **57** судових рішень, якими **10** апеляційних скарг, або **18 %** розглянутих позовних заяв і справ, залишено без розгляду, щодо **1** – відмовлено у відкритті провадження. У **45 (79 %)** справах здійснено апеляційний перегляд судових рішень та в **1** справі закрито провадження.

За результатами апеляційного перегляду у **29** справах, або **64 %** справ, у яких здійснено апеляційний перегляд судових рішень, судові рішення залишено без змін, у **2 (4 %)** – судові рішення змінено та у **14 (31 %)** – судові рішення скасовано.

У звітному періоді до Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду як суду першої інстанції надійшло **37** позовних заяв, пов'язаних із позачерговими виборами народних депутатів України. З них **10** позовних заяв щодо оскарження результатів виборів, **4** – з приводу не встановлення результатів виборів, **2** – щодо висування та реєстрації кандидатів. Також до суду надійшла **21** позовна заява, що стосувалася інших питань, пов'язаних із проведенням позачергових виборів народних депутатів України

За результатами розгляду цих позовних заяв і справ ухвалено **37** судових рішень, якими **13** позовних заяв повернуто, **4** позовних заяви залишено без розгляду, **10** – направлено за підсудністю та **9** справ розглянуто по суті. З них позовні вимоги задоволено у **4** справах. Ще в одній справі ухвалено інше рішення.

Також до Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду як суду апеляційної інстанції надійшло **155** апеляційних скарг у справах, пов'язаних із позачерговими виборами народних депутатів України. З них **96** апеляційних скарг, або **62 %** загальної кількості апеляційних скарг, становлять апеляційні скарги у справах щодо висування та реєстрації кандидатів, **11 (7 %)** – щодо інформаційного забезпечення виборів, **4 (3 %)** – щодо формування складу виборчих комісій, **3** – щодо проведення передвиборної агітації та **2** – щодо оскарження результатів виборів. Також до суду надійшло **39** апеляційних скарг у справах, що стосувалися інших питань, пов'язаних із проведенням позачергових виборів народних депутатів України.

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2019 році

За результатами розгляду цих справ ухвалено **140** судових рішень, якими **5** апеляційних скарг повернуто, **17** апеляційних скарг залишено без розгляду, щодо **1** – відмовлено у відкритті провадження, в **1** справі закрито апеляційне провадження та у **116** справах здійснено апеляційний перегляд судових рішень.

За результатами апеляційного перегляду в **71** справі судові рішення залишено без змін, у **7** – змінено та в **38** справах судові рішення скасовано. За наслідками скасування судових рішень у **29** справах ухвалено нові судові рішення, **4** справи направлено на розгляд до Шостого апеляційного адміністративного суду, в **1** – рішення скасовано та відмовлено в задоволенні заяви про перегляд рішення Шостого апеляційного адміністративного суду за нововиявленими обставинами, в **1** – рішення суду першої інстанції скасовано та провадження у справі закрито та в **3** справах рішення суду першої інстанції скасовано частково.

За наслідками розгляду апеляційних скарг і справ щодо висування та реєстрації кандидатів ухвалено **91** судові рішення, якими **1** апеляційну скаргу повернуто, **12** – залишено без розгляду, щодо **1** – відмовлено у відкритті провадження. В **1** справі ухвалено рішення про закриття апеляційного провадження та в **77** справах здійснено перегляд судових рішень. З них у **43** справах судові рішення залишено без змін, у **5** – судові рішення змінено та у **28** справах судові рішення скасовано. З них у **25** справах ухвалено нові судові рішення і **2** справи передано на розгляд до Шостого апеляційного адміністративного суду та в **1** справі рішення суду першої інстанції скасовано та відмовлено в задоволенні заяви про перегляд рішення за нововиявленими обставинами.

За результатами розгляду апеляційних скарг і справ щодо інформаційного забезпечення виборів ухвалено **7** судових рішень, якими **1** апеляційну скаргу повернуто, **1** – залишено без розгляду та в **5** справах здійснено апеляційний перегляд судових рішень. З них у **3** справах судові рішення залишено без змін, в **1** – судові рішення змінено та в **1** справі судові рішення скасовано з ухваленням нового судового рішення.

Також у цьому періоді було переглянуто рішення в **3** справах щодо формування складу виборчих комісій. З них у **2** справах судові рішення залишено

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2019 році

без змін та в **7** справі судове рішення скасовано з ухваленням нового судового рішення.

У цьому періоді переглянуто за залишено без змін рішення суду першої інстанції в **3** справах щодо проведення передвиборної агітації та скасовано рішення в **7** справі щодо оскарження результатів виборів, а справу передано для продовження розгляду до Шостого апеляційного адміністративного суду.

У справах, що стосувалися інших питань, пов'язаних із проведенням позачергових виборів народних депутатів України, ухвалено **34** судових рішення, якими **3** апеляційних скарги повернуто, **4** – залишено без розгляду та в **24** справах здійснено апеляційний перегляд судових рішень. З них у **19** справах судові рішення залишено без змін, в **7** – судові рішення змінено та в **7** справах судові рішення скасовано. За наслідками скасування у **2** справах ухвалено нові судові рішення, в **1** – закрито провадження у справі, **1** передано на розгляд до Шостого апеляційного адміністративного суду та в **3** справах рішення суду першої інстанції скасовано частково.

7. Висновки

Аналіз статистичних даних показав, що у 2019 році спостерігається незначне збільшення справ і матеріалів, які надійшли на розгляд місцевих та апеляційних адміністративних судів.

Відповідно показник середньої кількості справ і матеріалів, що надійшли на розгляд окружних адміністративних судів змін майже не зазнав порівняно з 2018 роком (**452** проти 450 одиниць у 2018 році). При цьому середній розгляд справ і матеріалів, розглянутих одним суддею збільшився з 525 одиниць у 2018 році до **546** справ і матеріалів у 2019 році, що свідчить про розгляд судами справ і матеріалів, які надійшли в попередніх роках.

В апеляційних адміністративних, у зв'язку зі збільшенням кількості суддів (**+17%**), які здійснювали правосуддя, показник середньої кількості справ і матеріалів, що надійшли на розгляд зменшився з 565 одиниць у 2018 році до 508 одиниць у 2019 році. Середній розгляд справ і матеріалів, розглянутих одним суддею збільшився з 495 одиниць у 2018 році до **502** одиниць у 2019 році.

Аналіз статистичних показників Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду вказує на надмірне навантаження. Середній показник кількості справ і матеріалів, що надійшли на розгляд у 2019 році, у розрахунку на одного суддю становив **775** одиниць, а показник ухвалених судових рішень одним суддею Верховного Суду в Касаційному адміністративному суді становив **930** одиниць.

Показник розглянутих справ і матеріалів перевищує показник їх надходження у звітному періоді, що свідчить про швидкий розгляд касаційних скарг та справ, а також інших матеріалів, переданих з Вищого адміністративного суду України та Верховного Суду України.

У звітному періоді порівняно з 2018 роком за результатами касаційного перегляду збільшилася на **13 %** питома вага справ, у яких судові рішення судів першої та апеляційної інстанцій змінено чи скасовано та становила **41 %** від загальної кількості справ, у яких переглянуто рішення у касаційному порядку.

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2019 році

Аналіз показників переглянутих судових рішень у касаційному порядку за категоріями адміністративних справ показав, що найбільша кількість змінених чи скасованих судових рішень припадає на справи з приводу реалізації державної політики у сфері економіки та публічної фінансової політики та з приводу регулювання містобудівної діяльності та землекористування, що потребує ретельного вивчення.

Серед справ, у яких Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду ухвалив рішення про скасування рішень судів першої та/або апеляційної інстанцій, як і у 2018 році, домінують рішення, якими справи направлено на новий розгляд (**29%**) та у яких закрито провадження в адміністративній справі або залишено заяву без розгляду (**24 %**). У **20 %** справ, у яких судові рішення скасовано ухвалено нові судові рішення.

Стежте за нами онлайн

fb.com/supremecourt.ua

t.me/supremecourtua